Государственная БИБЛИОТЕКА СССР им. В. И. Ле...

Массо а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областен комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган.

КІиранди 1 июнь № 44 (2210) 1958 шу

Мах 20 кеп.

Таханарча ден керттера декхар да машар бахьан, керда тІом хьоврrбоацаш юхатоха тІагІертта къовсам лоаттабар, паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш машаре яхара принципашта а гІулакхаца болча барт-цхьоагІонца а леладергдолаш

Н. С. ХРУЩЕВ.

Варшавски Договора политически консультативни комитета совещане советски делегацена керте латтача СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевс даь къамаьл

Советски делегацена керте латтача СССР-а Министрий Совета Председатела Москве Варшавски Договора политически консультативни комитета совещане ше къамаьл деш, Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхенаша дІахо йодача хана а шоай тІема низаш цхьан оагІорахьа кІезгдергдолаш совещанес дувцар а иштта тІема низаш кІезгде Къилбаседаатлантически союза юкъе дакъа лоаца паччахьалкхенаш тІахьехаш совещани кхайкар а дезаш предложени йир.

Мехкашта юкъера кхоххам мелболийта гІулакх лерхІаш Варшавски договорага хьежжа Румыне латта советски эскар арадаккхара дош совещане дувца юкъе дера Советски правительствос. Н. С. Хрущевс аьлар, кхыча паччахьалкхений мехкашка латта эскараш арадахара практически юхь дІайолае мег цу гІулакхо, аьнна.

Варшавски договора политически консультативни комитета совещане дакъа лоаца мехкаш Къилбаседаатлантически блока юкъе долхача мехкашка цу блока чухь юкъе дакъа лоацачеи Варшавски договора чухь дакъа лоацачеи паччахьалкхенашта юкъе цхьаннеша шоллагІчарца тІом бергбоаца пакт оттае тІахьехаш кхайкарах йола предложени а оттайир Советски правительствос. Цу предложенех долча дешай хьакъехьа вІаши дагабоалилга гоа ца деш дулургдар.

Герз хьадар сихдарна тІалостаяь керда планаш уттаярдухьа гулденнадац вай укказа, аьнна, белгалдаьккхар Н. С. Хрущевс. НАТО а малхбузерча паччахьалкхений кхыйола тІема блокаш а санна йоацаш, Варшавски договор оттаьй духхьал цунна юкъе долха мехкаш кхерамах лораде а машар чІоагІбе а хьаштдолаш. Цу договора юкъе дакъа лоаца паччахьалкхенаш цІаккха а цхьаннех а лата уйла йолаш хиннаяц. Цунца дувзаденна Н. С. Хрущевс аьлар: нагахьа санна «низа позицегара» яха политика лоаттаеча паччахьалкхенаша социалистически мехкашта духьал тІом хьоабой, царна ховлда — агрессор цо хІалак вергхилар, аьнна.

Укх тІеххьарча шин шера кертера итог я, аьлар СССР-а Министрий Совета Председатело, социалистически лагера мехкаш дІахо а чІоагІдалари кхотадалари, дерригача дунен тІа машара низаш чІоагІдалар.

Таханарча ден кертера декхар да машар бахьан керда тІом хьоврrбоацаш юхатоха тІагІертта къовсам лоаттабар, паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш машаре яхара принципашца а гІулакхаца болча барт-цхьоагІонца а леладергдолаш.

Нагахьа санна агрессорий тІом болабе вІаштІехьа даьлча, хургбола тІом адамий исторен чухь мел хинначарел халагІа, хІама хІалак деш хилара кхерам болаш ба, хІана аьлча из атомни тІом хургбац аьнна ала йиш йоацандаь, яхаш белгалдаьккхар Н. С. Хрущевс. Цунца дувзаденна Министрий Совета Председатело белгалдир, «низа позицегара» яха шоай политика йохаш шоашта гушшехьа а, империалистически паччахьалкхений аьннар отташ, низ болча гІозараша тІема кийчонаш ю, тІема еча кийчонашта юкъе гуччахьа ядерний ракетнии герз а доаладеш.

Паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещани яра хьакъехьа малхбузерча паччахьалкхенаша лаьцача наькъаца къаьстта дика гуш да, цу паччахьалкхений доал ду гІозараш халкъашта юкъера кхоххам лаьгІбарна духьал хилар, «шийла тІом» бара политика цар дІахо хьош хилар. Н. С. Хрущевс аьлар, из совещани чехкагІа яр хьаштдолаш Советски правительство цхьадолча дешай хьакъехьа малхбузен паччахьалкхенашта дезаш дарашта накъа яхар, аьнна. Цхьабакъда, малхбузерча паччахьалкхенаша, хьагучох, керда бахьанаш лех паччахьалкхенашта керте латтараша дакъа лоацаш йола совещани е гІерташ.

Советски делегацен керте латтачо аьлар, переговораш елга тІехьа а тетташ, малхбузерча паччахьалкхенашта тІема кийчонаш а ю, цу гІулакха лаьрхІа тайп-тайпарча тІема блокий — НАТО-н, СЕАТО-н. Багдадски пакта дукха совещанеш а яьй, аьнна. Халкъашта юкъера кхоххам лаьгІбара духьал бараш гІерт —халкъаш хинна даьннача бакъдарашта хьалхашка оттаде, вІаши юкъе латта гІулакхаш кхы а толхаде, паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещани елга дохаде е из гулийча цун гІулакх чакх ца далийта.

Паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещане вай дувца оттаде лерхІа дешаш дика довзаш да, уж хьалхашка а оттадаьд, кийч а даьд вахаро ше. Халкъашта юкъе латтача гІулакхий кхоххам лаьгІбе лерхІаш я царех хІара предложени. Нагахьа санна, совещани ше къаьстта кийчъянза яргьяц аха бахьан а увттадеш, малхбузерча паччахьалкхений викалаш, Малхбоалерча Европан мехкий хьалах дола дош, цу мехкий чурча гІулакхашта юкъе гІорта лерхІаш, е Германи вІашагІтохара дош малхбузерча мехкашта деззача тайпара къоастадергдолаш, оттаде Советски Союз тІехьаяккха гІерте, тІаккха духхьал дІаала деза иштта еш йола «кийчо» цІаккха йистеяргьяц, аьнна, хІана аьлча, Советски Союз цІаккха а цхьаккха дича а иштта дош къоастаде барта хургйоацандаь, цу морча гІулакха тІехьаяргйоацандаь.

Н. С. Хрущевс аьлар, Советски Союз а кхыдола социалистически мехкаш а паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещане оттаде гІерт капиталистически мехкашта а духьал доацаш, социалистически мехкашта а зе дергдоацаш дола дешаш, аьнна. Из да эггара кертера дар, иштта гІулакх оттадаро толам боаккхаргба паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещанен.

Н. С. Хрущевс аьлар, паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани декхарийла я Европе атомни, водородни, гакетни герзах мукъайола зона хьае еза аьнна Польски Халкъа Республико оттаьйча предложенена эггара кертера теркам тІабахийта. Нагахьа санна иштта йола зона хьайича цу зоне Советски Союз кхыдолча герза хьакъехьа низ болашагІа хилар малхбузера паччахьалкхенаш кхере, Германера а Европерча кхыча мехкашкара а кхыча паччахьалкхений эскараш кІезгде аьнна яь предложени тІа хІана эцац цар?

Н. С. Хрущевс аьлар, машара гІулакха къаьстта кхерам ба атомни герзаца Малхбузера Германи кийчъе американски доалдеча гІозараша увттаю планаш, аьнна. Атомни тІема кийчлуш, Малхбузерча Германен доал ду гІозараш тІехье цІенхошта во йолча новкъа даьннад. Советски делегацен керте латтачо аьлар Малхбузен Германи атомни герзаца кийчъяро айхха дІакъовларг бар немций къам вІашагІтоха йиш йола хІанз а цаІ мара боацаш латта никъ — ГДР-анеи ФРГ-анеи юкъе барт хилара, уж вІаши юхе озара никъ.

Н. С. Хрущевс белгалдир, социалистически лагера мехкашта духьал атомнии ракетнии базаш яхка аьнна, яь уйла ерригa а агрессивни политика я, аьнна. Нов. Хрущевс харц да аьлар, ГДР-ан, Польшан, Чехословакен территорешка Советски Союза юкъерча радиусах кхувсача ракетий базаш я яхилга. Цхьабакъда, аьлар Н. С. Хрущевс, США-н а НАТО-н кхыча мехкий а политико Варшавски договора юкъе дакъа лоацаш йола паччахьалкхенаш доагІаш долча гІулакха уйла ца йича йитац, аьнна. Из де цар безам беце а — эттача хьала низо ГДР, Польше, Чехословаке ракетни герз доаржадара дешарга ца хьежача ютаргьяцар уж. Н. С. Хрущевс белгалдаьккхар, НАТО-на доал дераша кхетам болаш хІама дергхиларах теша йиш хилар а Варшавски договора паччахьалкхенаш ракетни герз доаржадара хьакъехьа динза даргдоацар де отта ца езаш хилар а дезар, аьнна.

Нов. Хрущевс аьлар, американски арахьарча политиках бехктокхаме бола США-н деятелаш дага ба тІом хилча шоай союзникаш юха тохача хІамана кІала а увттабеш кІалхара бовла, долла хІама хІалак деча ядерни тІемах ВІашагІкхийттача Штатий территори лорае е цу тІемо дергдар аттагІа хургдолчахьа даккха. СССР-а Министрий Совета Председатело аьлар, цхьабараш бицбала безаш бацар, хІанзарча континенташта юкъерча баллистически ракеташца а кхы цу тайпарча вай ханарча герзашца а укх лаьтта хьаштдолча моттиге хІама тоха низ кхоачийташ хилар, аьнна. Цо белгалдаьккхар, «Варшавски договора паччахьалкхений технически торонех дика тешал ду Советски Союзе континенташта юкъера ракеташ хьаярои Лаьттан советски искусственни спутникаш урагІъяхийта дІахецарои, цудухьа низа позицегара гІулакх леладе дехьа космиески пространствох пайда зац, цхьабараша шоллагІа бараш кхерабе безац».

Н. С. Хрущевс белгалдаьккхар, СССР-а леладеча гІулакхаша цхьанна паччахьалкхенна кхерам тІатесса моттиг хиларах США-н, Англен, Франце паччахьалкхений деятелех волча цхьанне а тешал де йиш ца хилар. ХІанз а, белгалдаьккхар нов. Хрущевс, континенташта юкъера герз ший долча хана а, тІема хьакъеха космически пространствох пайда ийбелга дІадаккха, Советски Союз кийча хилар нагахьа санна малхбузера паччахьалкхенаш наькъа мехкашка шоай йола тІема базаш дІаяха раьза хуле.

Н. С. Хрущевс белгалдаьккхар, машара хана цІаккха а ца хиннача тайпара дола американски командованес Советски Союза доазоний оагІонашкахьа атомнии водороднии бомбаш тІайола хадданза самолеташ ухийташ леладу гІулакхаш, адамаш атомни тІом хилара доазон тІа оттош хилар. Советски Союзаи США-неи юкъерча фецарча наькъа эггара гаргагІа йола моттиг Арктика я. Из бахьан долаш стратегически боккха лоархІам болаш я из, атомнии водороднии герз тІа а долаш, цу моттиге ухача американски самолеташа боккха кхерам тІатосс машара гІулакха. Советски Союза кхерам тІатоссащ я Арктике лела самолеташ хинна ца Іеш, ВІашагІкхийттача Штатий дукха фецара тІема базаш йолча Европан, Африкан, Азен районашка лелараш а.

Н. С. Хрущевс аьлар, иштта самолеташ лелаш хилара Советски Союз хьаьда духьал хиларна жоп луш США-с тІаена хинна Арктике инспекци оттаяра система Советски Союз кхерамах лораялар мелдара счетах ВІашагІкхийттача Штатий тІема-стратегически гІулакхаш къаьстта толашагІа хилийтарга доаккхаш яр. Цу морча предложенена цхьаккха а ше лоархІаш йола паччахьалкхе раьзах ург ца хилар ктетадеш ма дий, аьлар Н. С. Хрущевс.

Массанахьа а ядерни герза тохкамаш делга дІадаккхара хьакъехьа Советски Союзо йолаяь инициатива белгал а яь, Н. С. Хрущевс аьлар, вай ханарча хьалашка атомни тІема кхерам дІабаккха торо луш дола гІулакх да из, аьнна. Из ше оалаш юкъедоаладар морально дІадоаккха гІулакх да из атомни водородни герз Н. С. Хрущевс исторически масала доаладир—Химически бактериологически герз дІадоаккхаш 1925 шера даь Женевски протокол.

Советски правительствос малхбузерча паччахьалкхенашта наькъа йодаш керда гІа лайзар тІема хьакъехьа космически пространствох пайда эцилга дІадаккхарах йола халкъашта юкъера шерра соглашени е аьнна предложени ялараx. Нов. Хрущевс белгалдаьккхар, США-с цунца дувзаденна йоах континенташта юкъера баллистически ракеташ дІаяхарца кхоачам бе, США-н безам хиннабар нагахьа санна атомни тІом хьой космически пространстве гІолла шоашта юхатохача хІамах лораенна хургйолаш Советски Союзацеи цунца доттагІал долча машар безача паччахьалкхенащцеи тІом бе лерхІаш шоаш наьха мехкашка ехка тІема базаш шоашка а юсаргйолаш гІулакх оттаде безам хилар. Н. С. Хрущевс белгалдаьккхар, Советски Союзаи цунца доттагІал долча паччахьалкхенаштеи кхерам тІатоссача цу гІулакхаца барта хила Советски правительствон йиш ца хилар.

Нов. Хрущевс аьлар, вай ханара тІом хиланза баргбоацаш бац, аьнна. Малхбоалени Малхбузени паччахьалкхенаш екъаш йола вІаштдухьаленаш къестаелга герз хьадар сихдарца а ца лехаш, царна юкъе переговораш ярца леха деза. «Низа позицегара» политика лелаераша чІоагІдеш дувц, нагахьа санна «шийла тІом» а соцабой, герз хьадар сихделга ца эшаш а хуле, цо производство лоацъергья, бе болх боацарий эскар лакхдергда, къахьегамхой вахара хьал лохдергда, яхаш. США-с машаре дахара политикеи гІулакхаца йола барт-цхьоагІои лелаяро США-н хІама хьаду низаш дегІадахкарна эша Іальмате йоккхий торонаш лургхилар, аьнна белгалдаьккхар Н. С. Хрущевс. Масала, Инди, халкъа Китай, Пакистан, Индонези, Иран, Іарбий Малхбоален мехкаш, Советски Союз санна дола мехкаш американски товараш дохка Іальмате йоккха рынок хила йиш яр.

Советски правительство тешаш я, аьлар Н. С. Хрущевс ше къамаьл даь йисте воалаш, вай Совещанес шийна хьалхашка латта декхар толамца кхоачащдергхиларах — машар чІоагІбарна гІодергдолаш а адамий сахьувзадеш йола дунен халкъашта юкъера керттера проблемаш дикагІча оагІонгахьара къоасторгйолаш а йола решенеш тІаэцаргхиларах.

ССКП ОБКОМЕ

Курчалоевски районерча колхозникаша, механизатораша, юрта боахаман специалисташа даьча Кхайкаралах

ССКП Нохч-ГІалгІай обкома бюрос могадаьд Курски областерча ялаташ леладеча къахьегамхой хьюкхамца, хьажкІаш дика хьувкъийтара тІехьа социалистически яхь йоаржаяь болча Курчалоевски района колхозникаша, колхозницаша, механизатораша, юрта боахаман специалисташа Нохч-ГІалгІай АССР-а берригача юртбоахаман къахьегамхошка даь Кхайкарал.

ССКП обкома бюрос декхарийла яьй Нохч-ГІалгІай АССР-а Юрта боахаман Министерство, партен райкомаш, райисполкомаш, первични партийни организацеш, колхозий, совхозий, машинно-тракторни станцей, ремонтно-технически станцей кулгалхой Курски областан къахьегамхой Кхайкарал а, хІаьта иштта, хьажкІаш дика хьувкъийтара тІехьа социалистически яхь йоаржаяь болча Курчалоевски районерча юрта боахаман болхлой Кхайкарал а шерра нахага дІадовзийта. Цун ларда тІа цхьан кІирагІа бокъонца къоастам баь кийчдолда хІара колхозе, совхозе, районе, ерригача республике а хьажкІаш дика хьувкъилга Іалашдарна чакхдаха деза гІулакхаш.

Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений политически консультативни комитета Совещани

24 мае Москве хилар Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений политически консультативни комитета доттагІленах, барт-цхьоагІонах, вІаши новкъостал дарах йола Совещани.

Коммюнике тІа белгалдоаккх, совещане дакъа лоацаш Албанен, Болгарен, Венгрен, Германски Демократически Республикан, Польшен, Румынен, СССР-а, Чехословакен викалаш, хІаьта иштта Китайски Халкъа Республикера хьажа баьхка нах хинна хилар.

Заседанешка председателал деш хилар Болгарен Мнинистрий Совета председатель Антон Югов.

Совещане халкъашта юкъера хІанзара хьал дувцаш дагабаьлар. Комитето чІоагІа мутІахьа хинна белгалдаьккхар халкъашта юкъе латта хьал а машар бахьани халкъаш кхерамах лорадара хьакъехьи шоай юкъара декхараш а кхетадара хьакъехьа совещане дакъа лоацаш дола социалистически мехкаш бизза цхьа барт болаш хилар.

Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений декларацин цхьа барт болаш тІайийцар политически консультативни комитето, 24 мае Мехмет Шехус, Антон Юговс, Янаш Кадара, Отто Гротевола, Юзеф Циранкевича, Стойка Кивус, Н. С. Хрущевс, Вильям Широкес кулгаш а яздеш.

Комитето ладийгІар Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений тІема вІашагІкхийттача низий главнокомандующес Советски Союза маршала Коневс цу паччахьалкхений тІема низаш кІезигдарахи советски эскар Румынера арадаккхарахи яьча доклада.

НАТО-н членаш йолча паччахьалкхенаштеи Варшавски Договора юкъе йолхача паччахьалкхенаштеи юкъе тІом хьоабергбоаца пакт оттае НАТО-н членаш йола паччахьалкхенаш тІахьехаш йола предложени е соцам тІайийцар комитето.

24 мае совещанес тІайийцача декларацие тІа йоах, Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхенаша соцам баьб хьалхагІа шоаш лоархІамболлаш кІезигдаьча шоай тІема низашта кхы тІа а 1958 шера шоай тІема низаш 119 эзар саг кІезигде аьнна. Цу тайпара, Варшавски Договора мехкаша 1958 шера 419 эзар саг шоай эскараш кІезигдергда. Декларацие тІа дувц, США-а, Англес, Францес, НАТО-н кхыча мехкаша а иштта шоай тІема низаш а герз а кІезгдергхиларах дог доахаш.

Совещане хиннараша могайир Румынен правительствоца барта а йолаш, Варшавски Договорага хьежжа Румыне латта советски эскар цигара кастта цІадоаладе аьнна Советски Союза правительствос яь предложени.

1958 шера Венгре латта советски эскар кхы тІа а цхьа дивизи кІезгдеи из Венгрера цІадоаладеи аьнна СССР-а правительствос баь соцам а могабир.

Машар чІоагІбара тІехьа да колониальни доала кІалхара даьнна Азени Африкани дукхагІа дола мехкаш, халкъаш, наха ладувгІаш бола общественни лоархІамера нах, дукха йола партеш а профсоюзаш а, Іилман а культуран а деятелаш, дын гІулакх леладераш, дерригача дунен тІара политически тайп-тайпара кхетам бола нах. Машар бахьан лоаттабеча къовсаме дика дакъа лоацаш я нейтралитета политика лелаеш йола паччахьалкхенаш а.

Халкъашта юкъерча дегІаяьхкача событеша юха а хьахьокх, Варшавски договор шийна юкъе йоагІача паччахьалкхений халкъаш кхерамах лорадарах, цар кортамукъал лораярал совгІа малхбузен паччахьалкхений тІема группировкай эггара хьалха къилбаседаатлантически блок а йолаш машара кхераме, зулмане дола гІулакх чакх ца доалийташ юхатетташ а хилар белгалдоах декларацие тІа.

Совещанес раьза хинна белгалдоаккх, НАТО-на юкъе дакъа лоаца цхьайола паччахьалкхенаш цу группировкай кертерча паччахьалкхенаша атомни тІема еча кийчонаша а атомни герзах доаккхал деш хиларо а шоаш мичахьа юг довзаш, кхетаме гІулакх леладеш я. Цо пайдане хІама дергда халкъашта юкъера, къаьстта Европера кхоххам лаьгІбарна.

ООН-а бола лоархІам хьебеш, декларацие тІа йоах, Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхенаша шоай гІулакх лела а даьд, лела а дергда Уставо шийна тІадехка декхараш ООН-с толамца чакхдоахаргдолаш.

Декларацес дІакхайкаду, Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений а Азерча социалистически паччахьалкхений а кхыча мехкашца тІом бе, кхыча мехкий лаьтташ каралаца уж тІаерзаеш дола бахьанаш ца хилар.

Варшавски Договора кулгаш яздаьча мехкаша хьаьдда харцахьа лерхІ НАТО-н кертерча паччахьалкхенаша халкъашта юкъе кхоххам ирбеш леладу гІулакх а атомни тІема ю кийчонаш а. ХІанз бехктокхаме йолча хана иштта а кхохкаденна латта Европера а дунен кхыча доакъошкара а хьал кхы а толхадергдола гІулакхаш ца леладайтара тІахьех цар Къилбаседаатлантически союза мехкий паччахьалкхенаш.

1955 шера денз Варшавски Договора доакъашхоша шоай тІема низаш ши миллиони ворхІ бІаьи ворхІ эзар саг а цунга хьежжа герз, тІема-технически средстваш, оборонана ю расходаш а кІезгьяь йоллашехьа а, НАТО-н мехкаша шоай эскараш, тІема бюджеташ лакхъеш хилар, герз алсам доаккхаш хилар, белгал доаккх декларацие тІа.

Совещане дакъа лоацаш хиннараш доаккхал деш ба, атомнии водороднии массадолча герзашта ду тохкамаш цхьан оагІорахьара дІадоаккхаш, Іальмате йоккхача гуманизман гІулакх даьр ядерни герз долча кхаь паччахьалкхенах йола, Варшавски Договора юкъе йоагІа Советски Союз хиларах. Цу дикача исторически лоархІам болча гІулакхо хьабел адамаш массаз а долла хІама хІалак дергдолча атомни тІемах мукъадоахаргдола никъ.

Декларацие тІа йоах, Китаяс санна, Къулбехьарча Кореера ший эскар США-с арадоаккхаре, цигара шоай тІема базаш дІа а йоахаш, кІезига гІулакх дергдацар США-с Дальни-Востоке машар чІоагІбарна а корейски дош къоастадарна а.

Совещане хиннараша раьза а болаш дувц, советски паччахьалкхено паччахьалкхений эггара керте латтарий совещане дувца увттаду дешаш къоастадара халкъашта юкъера хьал тоадергдар, Европе кхерам ца хилар чІоагІдергдар, вІаши юкъе латта цатешам дІабаккха новкъостал а дергдар, яхаш.

Совещане хиннараша дІакхайкаду, ГДР, ФРГ, Польша, Чехословаки чу а лоацаш Европе атомни, водородни, ракетни герзах мукъа йола зона хьаярна шоай мехкаш хьаштдолаш хилар.

Декларацес чІоагІа къоабал ду, атомни тІемах мукъа йолча зонан бокъо лорае а цу зона юкъейолхача паччахьалкхений территори атомни, водородни, ракетни герз юкъе доаладергдоацача территорех лерхІа а Советски Союз шийна декхар даь тІайийца кийча хилар. Совещанес новкъа а хеташ дувц, Европера йоацача паччахьалкхено — США-с Европана юккъе атомни герзах мукъа йола зона хьаяр мога ца даьлга, паччахьалкхений эггара керте латтарий совещане цунах йола предложени хьажа оттаяр толхадергдолаш НАТО-га тІоллара Европера шоай союзникаш низагІа овттабе из лерхІаш йолга.

Совещане хиннараш хьаьдда духьал ба, Малхбоалерча Европан мехкий дош дувца оттадарна, халкъашта юкъерча бокъонца а ООН-а Уставаца а доаца, суверенни паччахьалкхений чухьарча гІулакхий дош из хиларах тарра.

Малхбузера паччахьалкхенаш паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани дуккха паччахьалкхенаш юкъе а йолаш е раьза боацаш хиларах, динза даргдоаца гІулакх къоастадар хьаштдолаш, Варшавски Договора мехкий паччахьалкхенаш гІерташ яц НАТО-н членаш йолча а Варшавски Договора кулгаш яздаьча а ерригача паччахьалкхений викалаш хилийта. Къилбаседа-антлантически пактани Варшавски Договореи кхоккха — биъ-биъ мехко дакъа лоацаш а цу совещане переговораш ейта раьза ба совещане хиннараш.

Из де лерхІаш, Варшавски Договора кулг яздаьча мехкий цІерах совещане хиннараша паччахьалкхений эггара керте латтарий совещане дакъа лаца шоай викал ю Советски Союз, Польски Халкъа республика, Чехословацки республика, Румынски халкъа республика.

Паччахьалкхений кертерча группировкашта юкъе гучадувла вІаши Іувттараши вІаштдухьаленаши тІемата ца кхоачийташ юхатоха, мелъе лерхІаш, совещане хиннараша предложени ю Варшавски Договореи НАТО-ни мехкашта юкъе тІом хургбоаца пакт оттае.

Совещанес могаяьча пактан проекта тІа вІаши тІаэца овттаду е декхараш: цхьанне шоллагІчоа низ духьал ца баккхар е низаца кхерам ца бар; цаІ шоллагІчун чухьарча гІулакхашта юкъе ца гІортар; юкъе нийсдала тарлургдола къовсаме дешаш машара гІулакхаца, кхета а деш, нийсхонца, переговораш яра наькъаца къоастадар: нагахьа санна Европе машара кхерам тІатоссаш гІулакх эттача, вІаши шоайла консультацеш яр.

Совещане хиннараша дика бакъдар хиларах тарра белгалдаьккхар, Англен правительствос тІом ца хьоабарах йола пакт дикача гІулакхаца тІаэцар, дукха ха йоаццаш английски премьер-министра г-н Макмиллана цунах аьннача тайпара.

Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхенаша дІакхайкаду, НАТО-н мехкий викалашца пактан дешай хьакъехьа дагабовла хьаштдолча хана шоай викалаш къоастабе шоаш кийча хилар. Цу хьакъехьа дагабалар паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани хилалехьа, чехкка хила йиш яр, цо аттача доаккхаргдар цу совещане пактах бола юххера соцам бар.

Йистейоалаш декларацие тІа йоах:

Совещане дакъа лоацаш хиннача паччахьалкхенаша дІакхайкаду, мел ца долийташ машар лорабара гІулакхага, керда тІом ца хулийташ юхатоха къовсам лоаттабе шоай беррига низ тІабохийтарг хилар. ТІемаш хула моттиг йолчара дІаяла еза Европа. Машара, сатем бола, кхерам боаца зона хила декхарийла а я из, хила а могаргда цунна. ТІом хиланза баргбоацаш бац, тІом юхатоха йиш йолаш ба. Халкъий вІашагІкхийттача низашца машар лора а чІоагІ а лургба.

План тІеххоачашъяьй акхар

Шера йола план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь оттаяь доккхий толамаш даьхад Грозненски нефтеперерабатывающи завода № 1 йолча установка технологаша (начальник Абасалиев). Пхе бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь, июнь бетта чотах дукха эзараш тоннаш дикача доагама еннай коллективо.

№ 9 йолча установка коллективо ханал 10 ди хьалха кхоачашъяьй моторни доагам даккхара йола пхе бетта план.

* * *

Грозненски нефтеперерабатывающи завода комсомолцашеи кагирхошеи, хІаман кхомбелга кхайка а даь, декхар тІайийцадар: Ерригсоюзни комсомольски копилке 1958-ча шера ах миллион сом дала, 150 тонн металлолом гулъе, 350 тонн мехкдаьттеи мехкдаьттан продукташи кхое.

4 бетта лийнача гІулакхаша тешал ду, къона нефтепереработчикаш шоай деша дай хилар: цу юкъа комсомольски копилке дІачуденнад 195 эзар сом, гулдаьд 60 тоннал совгІа металл, кхояьй 200 тоннал дукхагІа нефтепродукташи бедали.

* * *

Нефтеперерабатывающи промышленноста теплоэлектроцентраль управленен коллективо боккха толам баьккхаб социалистически яхье. Пари хийи дІахецара план ханал хьалха кхоачашъяьй. Хьаеча продукцега дІабода мах чухнахьа баккхарца 333 эзар сом кходаьд, планал совгІа баьккха пайда 350 эзар сом ба. Яьш ду балхаш тоадарца 150 тонн доагама кходаьд.

Лакхача идейно-политически боараме...

Май бутт болалуш йолаелар Гудермесски районе партийни дешара итогови занятеш, хIанз чакх а яьннай уж массайолча партийни организацешка.

Фу да политкружокийи, семинарски группайи балхах белгалдаккха дезар?

Эггара хьалха — дукхагIа йолча парторганизацешка хан-ханнахьа занятеш а еш, дешара план дика кхоачашъяьй. Кружокий занятешка лекцеш еша тайп-тайпара профессеш йола специалисташ юкъе озар, хIаьта йийша лекцеш ладувгIарашта дика пайда луш тайп-тайпарча темаех яр.

Иштта дика уйла а яь кийчо йир цар итогови занятеш дикача толамца чакхъяха а.

Кружокаца мел хиннараша, активни дакъа а лоацаш, дIадахача дешара шера кружока балхаца кхоачамбоацаш хиннараш гуча а доахаш, йийша теори практикаца масса хана а бувзам болаш хила езилга белгал а доахаш чакхъяьлар Гудермесски совхоза цхьоалагIча отделенен парторганизацен юрта боахаман конкретни экономикеи совхоза производствои Iомаеш хиннача кружока итогови заняти. Цу кружока пропагандист вар отделенен управляющи нов. Сотников. Шаккха ца йохаш, лакхача идейни боарамца хулар кружока занятеш.

Лекцеш еша агрономаш, зоотехникаш, бухгалтераш юкъе а озаш яьй шийи занятеш совхоза шоллагIча отделене вIашагIъелла хиннача семинарски группа (цун хьалхе лелаяьй коммуниста Масловс). Текущи политиках, юрта боахам дегIабоалабарна совхоза лоархIамех, къахьегамах луш дар вIашагIдолларах, МТС-аш эргаяхарах иштта кхыча темаех а ешар цар лекцаш. Группа занятешца активни дакъа лоацаш бар кхаш леладеча бригада бригадир Квитков, агрономаш Некрасов, Терно.

Дика чакхъяьлар итогови занятеш № 7, № 16 йолча железнодорожни школашкеи № 1, № 3 йолча районерча юкъерча школашкеи а.

Къаьстта дика а сакъердаме а кийчъяь лакха активность йолаш чакхъяьлар уж № 16 йолча железнодорожни школеи № 1 йолча юкъерча школеи.

Масса вола кружока членаш вIашагIкхийтар № 16 йолча школе итогови заняти йолча хана. Заняте дувца оттадаьдар хIанзарча хьалах коммунистически болхлойи партей керттерча идеологически декхарехи, Крупскаяс дешарахи хьехамахи дийцачохи, дешархошта марксизман-ленинизман мировоззрени хьехарахи, коммунистически хьехамах Калинина дийцачохи дола дешаш. Цу дешаех лаьца уж дешаш шоай практически балхаца дувзаш къамаьл дир нн. Кожевниковаси, Абрамоваси, Солдинаси, Мифодинаи.

Марксизман-ленинизман классикаша политехнически хьехамах дийцачохи, школашка политехнически дешар дешийтарна Ленина лелабаьча къовсамахи дешаш дувцаш йир шоай итогови заняти № 1 йолча школе а.

Цу дешаех дега чу дужаш дика къамаьл дир кружока членаша Назаровси, Копыловаси. Къаьстта дика а ладувгIа дог доагIаш сакъердаме а кагирхой союза декхарех лаьца къамаьл дир нов. Федарищевас а.

Партен райком, хьатIадоагIача дешара шера кийчо е план а оттаяь, кружокаш комплектовать делга вIашагIдоллаш я хIанз.

С. ХЬАТИЕВ.

Кхайкаралашта жоп луш

«Красный молот» яхача завода болхлоша вай Коммунистически партеси Советски правительствоси еча терконна жоп луш массайолча хана шоай хьинар совдоахаш къахьег укх 1958 шера шоаш тIаийцаь декхараш кхоачашдарна.

ХIара жерда ара мел доала кхайкарал, вIашагI а кхийте, дувц болхлоша. Цул тIехьагIа шоай торонашка а хьаже, кхы а кердагIа кхы а лакхехьара декхараш тIаийду цар.

Укх шера «Грозне бIаь дийнахь тIом лаьтта» 40 шуи, вай республикан столица Грозный йилла йолаяь 140 шуи дуз. Иштта укх шера октябрь бетта дуз 40 шу Ерригсоюзни Ленински Коммунистически кагирхой Союз вIашагIъелла. Цу дезача деношта дикача къахьегамаца накъа баха кийчлуш ба цу завода болхлой, комсомольцаш, кагирхой.

Завода сталевараш, чугунолитейщикаш, кузнецаш, токараш, котельщикаш, слесараш, инженерно-технически болхлой дегаш гIоздаьнна къахьегаш ба. Цар массане а цхьоагIонца цхьа барт баьб укх тIехьарча шерашка лоархIамегIа йола промышленни продукци хIара сага сих арахецарна Американ ВIашагIкхийттача Штаташта тIехьакхе.

Къаьстта белгалъяьнна я завода № 2 йолча цеха коллектив. ГIорваьннача Донецки шахтера Николай Мамайс даь кхайкарал хьалха хьаллаьцачарех цаI я из. Цу цехе цхьан сменах кхаь станока тIа болх беш балха норма 160 процент кхоачашъеш ва кадрови болхло-фрезировщик Крюхин. Цу цехерча расточника н. Алексейчука норма 170 процент кхоачашъе дош деннадар, хIаьта из кхоачашъяра нормаш цо 220—250 процентага кхоачаю. Апрель бетта йола план 26 дийнахь кхоачашъяьча н. Ильясов керте латтача болат лоаладеча бригадан коллектива Бакурча Володарске цIерахча завода коллективо благодарность яйтай.

Коллектив къахьегама вахте эттай

Грозне бIаь дийнахьа тIом хинна 40 шу дизари, Грозный города шийи 140 шу дизари, укх шерара «гIишлонашъярхой ди» а дикача къахьегама совгIаташца белгалдаккха социалистически яхье эттай Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлошъяра управленена чуйоагIача производствон предприятей конторан коллектив.

Коллективо доккхий декхараш оттадаьд шийна хьалхашка: июньи июльи августи беттай планал совгIа 9 бIаь кубометр сборни аьшкбетон, 3 эзар кубометр гаргга товарни бетон, 3 эзар квадратни метр кораши-наIараши вай республикан гIишлонашта яла аьнна. Цул совгIа цо дош деннад къахьегама овсарал соахка хинначул 5 процент лакхъе, продукцех шийх дIабода мах планал 5,4 процент лохбе, дуккха гIишлоний материалаш кхое аьнна.

КПП-н коллективо Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлонашъяра управленена чуйоагIаш йолча механизацен конторан коллектив яхье йийхай.

ХIанз бригадашта, узлашта, болхлошта юкъе социалистически яхь яьржай.

Н. Г. МИХАЙЛОВ,
КПП месткома председатель.

Сурта тIа: Нохч-ГIалгIай АССР-а легки промышленностан Министерствонна чуйоагIача «Модай ательен» болхло Албогачиева Диана барзкъаш доахаш йоал.

И. Плиева сурт.

Паччахьалкхен экзам хьатIакхаьчача деношка

Дуккхача советски школаша санна, дика кийчбаларца тIакхачийтар паччахьалкхен экзамаш Грознера № 4 йолча ворхIшерара школан выпускникаша: цар программа чулоацаш мел хинна материал шоай ханна Iомаяьй, цул совгIа, Iомадаь хиннар юха а шаьрдаьд.

Экзамаш тIакхоачача деношка собране хилар школе. 7-ча классан кулгал деш йолча н. Витебская Ольга Ивановнас аьлар:

— Тоъал нохчийи гIалгIайи къамех дола бераш да аз кулгал деча классаца. Дешара шу доладенначул тIехьагIа кIезига-дукха кхоачамбоацараш нийслора цар дешара юкъе, хIана аьлча: цхьабараш дешара шу доладенначул тIехьагIа мара цIабахканзар, цунга хьежжа деша а боладаланзар. ХIаьта тIеххьарча четверташка лоархIам боллаш къа а хьийга, хIанз паччахьалкхена экзам дIа луш ба уж. — «Со теш—аьлар цо ше къамаьл даь йисте йоаллаш,— царга массанега экзам дика дIайолалургхиларах».

Май бетта 30-ча дийнахь чIоагIа дог гIоздаьнна яр выпускникий класс: цар дIаелар алгебра — эггара хьалхара экзам. Экзам йолаялалехь математика хьехача Михаила Алексеевича Матвос хьехам бир экзам дIаяла кийчбенначарна.

Дика ладийгIар дешархоша шоашта беннача хьехамга. Цул тIехьагIа дукха ха ялалехь техар гургал. Массава а шо-шоай моттигашка Iохайшар, тIаккха хьачубаьхкар классе хьехархо а асистент а. Ши сахьат даьнначул тIехьагIа массава а экзам дIаенна баьлар. Дуккхачара дикеи тIехдикеи дIаелар шоай хьалхара экзам.

Укх школан бехктокхамерча хана, шоай мел бола низи хьинари кхо ца деш, шоашта ма-могга къахьег школан директеси хьехархошеи, дешара шу толамца кхоачаш де гIерташ.

Теша мегаргва ер дешара шу цар толамца чакхдоаккхарг хиларах.

Хас. МАГОМЕДОВ.

Школа йистеяьккхачул тIехьагIа

Дахача шера 10 класс йисте а яьккха, Лунева Женя производстве яхар. ХIанз комсомолка Лунева «Правобережье» яхача нефтепромыслови управлене скважинай замерщицал болх беш я. Промысле эггара дикагIа къахьег йоIа.

— Цхьаькха шера производстве болх а баь,— йоах ший школьни новкъосташка-мехкарашка Женяс,— цул тIехьагIа Грозненски нефтяной институте деша гIоргья со.

Сурта тIа: замерщицаш Лунева Женяи (аьрдехьа), Колонога Аннаи скважине мехкдаьттан проба эцаш боахк.

А. Тарасюка сурт.

Шоаш вIашагIделла воскресник

Первомайски района Шерипов Асламбека цIерахча колхозе оасар духа тIа а кхаьча, болхлой кIезига хиларах из гIулакх де вIаштIехьа а доацаш ядар 100 гектар гидуаргаш. 28-ча мая шоаш вIашагIа а кхийтта воскресник вIашагIделлар боккхийча нахеи цIен-ноаношеи кхыча болхлошеи. 100 совгIа саг вар балхашка гулвенна. Колхоза йиъ машинаца дIа а баха оасар даьча балхаша 60 гектар гидуаргаш цIенйир.

Къаьстта дикагIа болх бир н.н. Цицкиева Хьавас, Гамботов Абукара, Ахриев Махьмад-Сале, Льянов ЗаIамас, Шаухалов Берснакъас, Мурзабеков Асхьаба, кхы дуккха бараша.

Колхоза правленес чIоагIа баркал аьлар, шоаш воскресник вIашагI а делла балхашка баьхкача наха.

Юхейисача 40 гектара тIа оасар де цIаькха гуллургболаш барт а баь вIашагIкъаьстар балхий.

М. ЦУРОВ.

„Октябрьнефтан" шоллагIа промысел

Доккха сий долаш ба Октябрьски района мехкдаьттан шоллагIча промыслера эксплуатационникаш н.н. Юсупов, Ковальчук, Ханзиев Сурхоев, Назаренко иштта кхыбараш. Дика опыт йолча нефтяникаша шоаш хьа дага а лувцаш шерра йоаржаю производстве дукхагIа коача доагам даккхара гIо деш йола чура резерваш. Масала, хьалхле лелаерий инициативах лаьттан кIалхарча хина изоляци а еш гIомара пробка дIайоаккхаш цIенйир № 73-13 йола скважина. Цо дикка лакхдир денибуси скважине доаккха доагам. 138-14 скважине даьча цу тайпарча гIулакхо дукха хIама ца эшшаш шозза совдаьккхад дени-буси мехкдаьтта даккхар.

Цу тайппара йола мероприятеш шу доладелча денз бIаьннел совгIа яьй промысле. Цу массанеша дика хьокхамаш гойтарца, 22-ча мае ханал ийс ди хьалха пхе бетта план кхоачаш а еш Даьхенна бIаь тонн планал совгIа мехкдаьтта дала мегар шоллагIча промыслан эксплуатационникашта.

Гудермес:

Гудермесски промыслан мехкдаьттеи гази йоаккхараша боккхача безамца тIаийцар ССКП ЦК майски Пленума соцамаш. Из исторически документ хьахезачул тIехьагIа н. Суслин мастер волча бригаде балха опыт дIа-юха эцаш, вIашагIкхийтар болхлой.

— Химически промышленность сихагIа шеръярах долча партени правительствони соцамаша, — аьлар оператора Оськина, — йоккхий перспективаш хьаел советски адамаштеи промышленностаи хьалхашка. Вай заводашкеи фабрикашкеи маьха чухнахьеи чIоагIагIи, машиний тайп-тайпара оатхалаш хьае йиш йола материал кхаьчай. Цо Советски наха дуккха а продовольственни товараш Iалашдергда. Цунца цхьана кхы а дикагIа тоалургда вай мехкарча къахьегамхой вахар.

Тха промыслаша, — аьлар оператора Фролкина, — химически промышленноста дукхагIа пайдане йола, дуккхача боарамера углеводородаш шийх йоахка газаш а йоах мехкдаьтанца цхьана. Оаха йоаккхача газах сага чIоагIагIа эшаш дола барзкъаш, кога гIирс, автомобилашта шинаши, басари, иштта пхьегIаши сапеи, машинашта оатхалаши хьае йиш я. Майски Пленума соцамаша вай декхарийла ду кхы а дикагIа къахьегарца газ мамогга дуккхах яккха.

Эксплуатационникаша дикача гIулакхаца жоп лу Пленума соцама. Промыслерча коллективаша газ яккхара пхе бетта программа ханал хьалха кхоачашъярал совгIа, укх шера, планал тIех ши миллион гаргга кубометр яьккхай из. Июнь бетта хьалхарча деношка, газ яккхара ахшера йола программа кхоачашъе лаьрхIад промысловикаша.

В. АКОПЬЯН.

Боккха низ

(Партийни группай балхах)

ССКП XX-ча съезде Советски Союза Коммунистически партен ЦК пленумийи исторен лоархIам бола решенеш вахарчухь чакхъяхарна боккха лоархIам болаш я предприятешка, колхозашка, совхозашка, МТС, РТС вIашагIтеха йола партийни группаш. Участкашка, цехашка, тракторни, кхашкарча, овощаш лелаеча бригадашка, хIаьта иштта доахан леладеча фермашка партийни группаш къаьстта гарга латт производстванна, болхлошта, колхозхошта.

Опыто хьахьокх, цар уйла еш хилча, царна нийса хьалхле лелаеш хилча, цар боккха низ хилар. Уж толаш хилар да, производстве мел леладеш дола хIамаш царна ховш хилар.

Грозненски партен райкомо кIезиг-дукха айдаьд партийни группашта хьалхле лелаяр. Райкома бюрон заседанешка дувц «Партийни группай балхах» дола дешаш, партийни группай балхах семинараш ю партгруппоргашца.

Районе болх беш 36 партийни группа я, царна юкъе 200 коммунист а волаш. Царех цхьаяраш, МТС-ш эргаяхарца, къаьстта колхозашка вIашагIтехай.

Партийни группай къаьстача цхьан даькъо бакъахьа вIашагIбехк шоай болх, производственни болх дика барна гIо ду. Иштта Староюртовски совхоза 2-ча отделенен партийни группа, партгруппорг нов. Шихсаидов волча, боккха организаторски политически болх лелабу шоай отделенен полеводашта, доахан леладечарна, механизатороашта юкъе. Цар чIоагIа къовсам лелабу кхашкара ялат хьувкъар айдарна, хьайбай продукташ яхар айдарна.

Белгалдаккха дезаш да отделенен боахама гIулакх дика леладарна партийни группа хьинаре болх беш хилар. Из бакъду укх тайпарча гIулакхо.

Шурий товарни ферме цIенхоштара кхоачамбоацараш дар къахьегам вIашагIболларнеи, доаханна гIулакх дарнеи, уж леладарнеи. Партийни группас из гIулакх собране дийцар, коммунисташа кхоачамбоацараш гуча а даьха, дукха лоархIаме предложенеш юкъе ера. Ферме массайолча хана араяха йолаелар къахьегама листок. Беседаш елгеи газеташ дешилгеи леладу — цу тайпара баьча балхо дикка айдир шура дукхагIа яккхар.

СССР-и НГIАССР-и Лакхехьарча Совете хоржамаш даь даьнначул тIехьагIа, дукхача агитатораша шоай десятидворкашкара болх сацийтар. Партийни группас лаьрхIар «агитаторий болх» бувцаш дола дош собране оттаде. Собране из дийцачул тIехьагIа дукхагIа бола агитатораш десятидворкашкара агитационно-кхетама болх дика лелабе баьлар. Укх тайпара агитацен форма а лелаю партийни группас: кино доладале, дешарах дика кхеташ болча наха, эггара хьалха юртбоахама специалисташа, хьехархоша, политически а производстван балхах а йола доклада даш еш.

КIезига-дукха ший болх тоабаьб нов. Дагаева хьалхале лелаеча, цу совхоза хьалхарча отделенен партгруппас. Еррига а цу совхозе вIашагIтеха кхо партийни группа я. Нахаца хIара денна болх беш, партгруппаша хьинаре новкъостал ду совхоза парторганизацена а дирекцена а общественни боахама хьалхле лелаярна дола кхоачамбоацараш сихагIа дIадахарна.

Партийни группашта хьалхле лелаелга айдаьд Ермоловски оалхазарий совхоза партбюрон секретара нов. Ромашковс а. Совхозе хIанз вIашагIтеха 6 партийни группа я.

Кхычарел дуккха дикагIа болх беш я, оалхазарий совхозе нов. Волковс хьалхле лелаеш йола партийни группа. Массайолча хана доска тIа дIаяздеш да цига балха лелама гIулакхаш, арайоах къахьегама листокаш. Беседаш ю, газеташ деш царна. Партийни группас чакхбоаха болх дикача оагIора гучабувл производственни заданеш кхоачашъярна.

ДIадахача шера оалхазараш леладераша хIара яхкаш йолча котамгара 139 фуъ гулдаьд планах 135 фуъ гулде дезача. Паччахьалкхенна планал тIех 519 эзар совгIа фуаши 85 центнер оалхазарий дулхи деннад совхозо. КIоригаш лораяр планах 75 процент хила езача, 83 процентага кхоачадаьд. Укх шера 4 бетта фуаш гулдара план, котамий дараш 108 процент, боабашкий дараш 109 процент кхоачашъяьй. Дика хьокхамаш гойтад укх шера оалхазараш леладеча Бандинас, планах 60 фуъ хIара котамгара гулде дезача 63,3 фуъ гулдаьд, Курловас планах 61 фуъ гулде дезача 64,4 фуъ гулдаьд, Янусанас планах 63 гулде дезача 67,5 фуъ гулдаьд.

Во боацаш лелабу ший болх № 1 йолча шурий совхоза 1-ча отделенен партгруппас а. Цу группаца 6 коммунист ва, царех 5 агитатор ва.

Лакхехьа белгалъяьхача партийни группай балха чухь кхоачамбоацараш дац аьнна ала йишъяц. Уж долаш да.

Мела болх беш я Грозненски шурий совхозе вIашагIтеха партгруппаш (секретарь нов. Селиванов). Балха дукха кхоачамбоацараш да шоллагIча отделенен партгруппа балхаца а (партгруппорг нов. Солодько). Партийни группа собранеш кIезига ю укхаза. Боахама гIулакха кIезига уйла ю. Къахьегама дисциплина во я отделене. ЦIенхошттара кхоачамбоацараш да цига политикан кхетама болх во лелилга.

Геттара во лел 1-ча мая цIерагIча колхозерча партгруппа болх (секретарь нов. Шныпко), Горячеисточненски совхозе (секретарь нов. Максименко), Грозненски РТС (секретарь нов. Самойленко), Грозненски лесхозе (секретарь нов. Колбаса), Грозненски леспромхозе (секретарь нов. Жовнер). Лакхехьа белгалъяьхача моттигашка партгруппоргашта инструктаж яц. Партсобранешкеи партбюрои бувцац цар болх.

Партен райкомои парторганизацешеи новкъостал ду группашта организаторскии политически болх цар кхы а кIоаргагIа лелабарна, нахацара бувзам цар кхы а шерагIа лелабарна, беррига болхлойи гIулакхера нахи балха юкъе цар чуозарна.

Ф. ВАСИЛЬКОВ,
Грозненски ССКП РК орготдела заведующи.

Толамца чакхдаккха газеташтеи журналаштеи нах язбалар

Советски кепа йоазув—советски наьха хIара деннара доттагIеи цар оагIуви ба. Вай деношка газеташи журналаши хIара къахьегамхочоа вахара эша хIама санна, хинна дIаэттад. Кепа йоазон дешо, наха юкъе политически Iилмани хоамаш доаржаду, промышленностеи юрта боахамеи балха хьалхара опыт дIайовзийт, партеси правительствоси городий а юртий а къахьегамхошта хьалхашка оттадаь Iалаьмате доаккха декхараш кхоачашдарна берригача наьха хьинар хьалъайду.

Коммунистически партеси Советски правительствоси массайолча хана йоакхо ярца, вай мехка шерагара шерга дегIаухаш латт газеташи журналаш арадахар. Из сийрда хьахьокх вай Нохч-ГIалгIай АССР-е кепа йоазув доаржадара укх лохехьарча цифраша. Укх шера къахьегамхошка ухаш да 226 эзар экземпляр центральнии моттигереи газеташи журналаши. 1955 шера хинначарел 85 дукхагIа да уж.

Советски Iаьдал латтача шерашка, вай мехка дукхача къамий, хьалха шоай йоазув ца хинначар а шоай меттала газеташ, журналаш деша йиш хилар. Цунца, чIоагIа холу Ленински къамий политика котъялар.

Нохч-ГIалгIай АССР юха оттаярца дIадахача шера июнь бетта денз арадувла доладелар республикански газеташ «Сердало»—гIалгIай меттала. «Ленинан никъ»—нохчий меттала. Партен обкома решенех 1958 шера 1-ча июле денз цу газетий тиражаш лакхлу. ГIалгIай меттала газет арадувл—Назрановски районе, нохчий меттала газеташ арадувл—Советски, Веденски, Курчалоевски, Ножай-Юртовски, Саясановски районашка. Укх гаргарча хана гIалгIай меттала газет арадаха долалургда Первомайски районе а.

ХIанз укх сахьате чакхдоаккхаш да 1958 шера шоллагIча ах шера газеташта а журналашта а яьзлулга. Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой йиш я 65 эзар гаргга газети журнали язде. Партийни организацей, бувзама органий а моттигашкарча цар дукхача актива а лоархIамера декхар да— къахьегамхой хьашташ махулла дикагIа Iалашдар, бакъахьарча оагIора газеташи журналаши наха юкъе дIадоаржадар.

Подписка яра кампани йолаелча денз дикка дукха болх баьб. Республикан къахьегамхоша 20 эзар совгIа газети журнали яздаьд. Шоашта оттаяь планаш хIама ца эшаш кхоачашъяьй Сунженскии иштта кхыча районашеи. Цхьабакъда республике гIолла дизза газеташтеи журналаштеи язбалар кхоачамбоацаш лел. 20-ча майга газеташтеи журналаштеи подписках язбалар 25 процент мара дац. Къаьстта во лел газеташта, журналашта язбалара гIулакх Урус-Мартановски, Надтеречни, Грозненски, Назрановски районашка.

Къаьстта чIоагIа тIехьадусаш да отраслеви периодически изданеш наха юкъе йоаржаяр. Мехкдаьттан, газови промышленностан, техникан, гIирсаш хьалдара, юртбоахама, культуран, халкъа дешара, унагIцIено лораяра изданеш наха юкъе йоаржаяр кхоачамбоацаш да. Иштта, тIехьа латташ да, политически изданешта: газета — «Правдана», журналашта: «Коммунист», «Партийни вахар», «Агитатор», «Философен дешаш», «Экономикан дешаш», хIаьта иштта политическии Iилмани хоамаш доаржадара брошюрашта — лекцешта язбалар.

Центральни периодически изданешта язбалара ханаш дукха яц. Центральни газеташта язбалар 5-ча июне кхаччалца хургда, журналашта язбалар 15-ча июне кхаччалца хургда.

Цо дIадех партийни, профсоюзни, комсомольски организацешкара, бувзама органашкара, подписка чакхъяккхарна хоадамбеш дола гIулакхаш караэцар. Хилийта йиш яц, цхьаболча хьалхале лелаераша гIулакх тесса леладарах къахьегамхой цхьадола дакъа газеташи журналаши ца яздеш бисар.

ЦIенхошттара уйла тIаяхийта еза республикански, районни газеташ, «Агитатора» блокнот нахага шерра яздайтарна, царна подписка ергья июнь бутт бовлца. Геттара во леладеш да республикански «Сердало» газета нах язбалар. 20-ча майга из дIадоаржадара план 27 процент мара кхоачашъяьяц. Малгобекски районе 720 газет яьзде дезача 6 мара яьздаьдац, Назрановски районе 1300 экземпляр язде дезача, ахаш совгIа мара газеташ яздаьдац, Первомайски районе 449 экземплярах 33 мара яздаьдац. Подписка чакхъяккхара гIулакх иштта кхоачамбоацаш хилар да бувзама органий болх во лелар, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша цу гIулакха кхоачамбоацаш хьалхале лелаяр.

Иштта, республикански газеташ «Грозненски рабочий», «Ленинан никъ», «Комсомольски племя», хIаьта иштта районни газеташ Назрановски, Малгобекси, Курчалоевски, Грозненски, иштта кхыча районашка доаржадарна хоадамболлаш дола гIулакхаш чакхдаха деза.

Периодически кепа йоазонна подписка яр технически гIулакх а доацаш, лоархIамера политически кампани я. Партийни организацеша чIоагIа уйла тIаяхийта контроль лелае еза бувзама органий балха, шоллагIча ах шера газеташта а журналашта а подписка яра леламах массайолча оагIорахьара хоам бе беза къахьегамхошка. Подписка чакхъяккхарна юкъе оза беза предприятешка, колхозашка, совхозашка, учрежденешка, школешка, десятидворкашка бола кепа йоазув наха юкъе доаржаду общественни болхлой.

Подписка яра кампани чакхъяккхарца цхьана, бувзама органаша дикка тоаде деза газеташи журналаши яздаьрашка шийи ханнахьа дIакхачийтар. Республикан цхьайолча районашка — Назрановски иштта кхыча районашка газеташ, журналаш шийи ханнахьа яздаьрашка уж дIакхоачийташ ца хилар доаккха зулам да. Уж дуккхача хана колхозийи, совхозийи, учрежденейи контора хьоарчадаь дIадехка леладеш хилар хаьдда дIадаккха деза, цу гIулакха бехке бараш бехктокхаме а озаш.

Партийни, комсомольски, профсоюзни организацей, бувзама органий декхар да—газеташ, журналаш хIара цIагIа, хIара дезала шийи ханнахьа яьздар Iалаш а даь, уж царна хан-ханнахьа дIакхачийтар. Нохч-ГIалгIай АССР экономикеи культуреи дIахо дегIайоалаяр, Нохч-ГIалгIай республикан къахьегамхой коммунистически кхетам лакхбар, болхлой, гIулакхерчар, колхозхой культурни, политически кхетам лакхбар, цар къахьегама хьинар айдар Iалашдергда дика гIулакхаш карагIдувлаш подписка чакхъяккхаро.

Культуран учрежденеша хадданза тоабу шоай болх

Ерригроссийски культпросветучрежденей балхага хьажар дIаьхдаьд 1958 шера ноябрь беттага кхаччалца. Цо вIаштIехьадоалийт хIара культуран. ЦIаи клуби, хIара библиотекеи красни уголоки, кинотеатри киноустановкеи боккъонца йола культуран моттит хилийта, цар болх города а юрта а дикагIа болча цаьха говзал дIа-юха йоаржаергйолаш хилийта.

Общественни хьажарца дакъа лоац Нохч-ГIалгIайчен ерригача районаша. Культура айярна тIехьа лоаттабеча къовсама юкъе я юрташкара интеллигенци, дукха кагирхой.

Дикка толамаш даьхад Саясановски района культуран болхлоша. Цу района пхиъ колхоз кагирхой гIонца клубаш хьалъеш йоахк. Эникали юрта клуб хьалъярна боккха теркам бу ЦIеча Эскара цIерах йолча колхоза председатело Байраков Заурмакана. Укхаза кердача клуба пенаш хьалдаь даьннад. Цу колхоза шоллагIа йола клуб хьалъеш латт Ялхи-Мохк юрта. Колхозо клубаш хьалъярна транспорт, стройматериалаш тел, плотникаш кхыбола болхлой ухийт.

Саясановски района цхьайолча колхозаша черепичнии кIира йоаккхеи заводаш хьалъе йолаяьй. Цо вIаштIехьадоаккхаргда нах чубахеи боахамани гIишлонаш хьалъеш санна, культуран учрежденеш а моттигерча материалех хьалъе. Клубаш хьалъеш латт Гансолчеи Тургы-Хутореи а.

Саясановски района культуран отдело (зав. нов. Товсултанов) тIеххьарча хана дикка тоабаьб библиотекай болх. Цун белгало я книжкаш дешараш лоархIаме совбалар. Масала, Центарой юрта дукха ха йоацаш хиннача 90 сага меттел хIанз 215 саг ва книжкаш дешаш.

ЛоархIаме тоабеннаб Саясановски районни культуран ЦIен художественни самодеятельностен болх а. Кружокашца дакъа лоацаш 15 нохчий йоI я. ХIара бетта укхаза хул «Деррига та безам ба» яха журнал.

Холуш тоабеннаб Веденски района культпросветучрежденеший болх а. ТIеххьарча шин бетта района бархI клубе вIашагIъехка а болх беш а я художественни самодеятельностен кружокаш. Дукха мехкарий ба кружокашца дакъа лоацаш Дарго а Белгатой а юрташка. Эрсеной а кхыйолча а юрташка кагийча нахеи мехкарашеи клубашта гоннахьа а наькъашка гIолла а сомий гаьнаш егIай. Дика барттайна хьалъеш боахк Веденски района кагирхой стадион, безаме тоаю цар шоай юрт.

Кхыча районашка а я дика болх беш йола культуран учрежденеш. ТIехь-тIехьагIа тоалуш, айлуш ба из.

Х. БЕРСАНОВ,
НГIАССР-а культуран Министерствон культурно-просветительни балха методист.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

1958 шера 21-ча мае Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума заседани хилар, цу заседане чIоагIийир:

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда Президиум;

Районий, городий, юртий, аульни, станични, поселкови къахьегамхой депутатий Советашка хоржамаш дара положени.

Оттаяьй:

Республикан моттигерча къахьегамхой депутатий Советий хоржамаш дарна эшача хоржамий документий формаш, хоржамий комиссен печатийи яьшкайи образецаш.

Лакхехьарча Совета Президиума Указашца оттаяь я, НГIАССР керда вIашагIтехача районашка, городашка, юрташка, аульшка, станицашка, поселокашка къахьегамхой депутатий советашка хоржамаш дара порядок.

Оттаяь я, НГIАССР моттигерча къахьегамхой депутатий Советий къаьст-къаьстача округашка дIабаьннача депутаташта меттел хоржамаш дара порядок.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамотеи цун положении чIоагIъяьй.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума грамота, городийи районнийи къахегамхой депутатий Советаша, центральни учрежденеша, организацеша ле аьнна оттадаьча наха а организацешта а совгIата терья,— болхлошта, колхозхошта, гIулакхерча наха, инженерно-техническ, Iилман, литературан, искусстван болхлошта, хIаьта иштта паччахьалкхени общественни учрежденешта, предприятешта, организацешта—лакхара ялат хьувкъарна, доахан дебадарна а цар продуктивность а дика производственни Iилмани общественно-политически балхах, наьха унахцено лораяра гIулакхаш, литературан, искусстван гIулакхаш та дика хIамаш карагIдувларах, физкультура а спорт а шеръярна, кхыча культурно-политически боахамеи гIирсаш хьалдарна дика хьокхамаш гойтарах.

Нохч-ГIалгIай АССР Конституцен 30-ча статья тIагIолла культурно-политически боахамеи гIулакхаш тIехдика кхоачашдарах НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиумо оттаяьй сийлен цIераш: Iилмани техникани заслуженни деятела; Iилман заслуженни деятела; искусстван заслуженни деятела; заслуженни артиста; халкъа артиста; заслуженни лора; школан заслуженни хьехархочун; заслуженни агронома; заслуженни ветеринарни лора; заслуженни зоотехника. Иштта чIоагIъяьй Нохч-ГIалгIай АССР Сийлен цIерах Положени.

Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен байракъах йола а республикан гербах йола а Положенеш.

Даржаш латт кхашкара балхаш

«Кавказ» яхача колхоза 2-ча тракторни бригадан коллектив къовсам лоаттабеш я укх шера дика ялат кхедарна. Макха баьккха доаллашехь а культиватораш а токхаеш гӀулакх даьд трактористаша Ковяров Константинеи Пузенко Василеи 201 гектар гидуаргашта, иштта культивтораш токхаяь йоалаш латт 330 гектар хьажкӀашта а. Дика овсарал йолаш болх бу механизатораша — дийнахьа йола нормаш 150—160 процент кхоачашъю цар.

Дика болх бу гидуаргашта оасар деш йолча Громова Верайи, Кухарова Таисеи, Темникова Нинайи, Золотухина Елизаветайи звеноша. Царех хӀаране 0,63 гектара тӀа оасар ду норма 0,4 гектар йолча.

Цу балхаща цхьана доладаьд ялатийна зе деш йола чоапилгаш йоаелга. Колхозникашта новкъостал де баьхкача юртбоахама авиацен летчикаша лакхе фецара Іочу ДДТ яха молхаш техай 1000 гектара тӀа гурахьа дӀадийнача кӀинеи мукхаи.

КӀезигагӀа лоархӀам боацаш да хӀанз, дика тӀаяьнна йол сихха хьекха яккхари цунах аргӀаш дари. Из болх сихагӀа йистебаккха гӀерташ къахьегаш ба колхозникаш. Бригадо хьакха езаш я 300 гектар цон. Цунах хӀанзлехьа хьекха яьннай 170 гектар, гарггарча 4—5 дийнахьа хьекха яргӀолаш йисар а я.

Дика бу шоай болх тракториста Бакчиев Владимира хьалхе лелаеча комплексни агрегата экипажо (кхо мангал болча йол хьокхача косилка машинист Гогин Владимир, говраща лелаеча косилка машинист Пименов Иван). Нормах 18 гектар йоагӀача В. Бакчиевс дийнахьа 28—30 гектар аьла хьокх, И. Пименовс йиъ гектар хьокх, норма 2 гектар йолча.

Дийнахьа шишша норма кхоачашъю йол гулъеш волча тракториста Коршунов Бориса. Колхозникаша н.н. Гогинеи, Рубанеи, Лисовойси хьалхе лелаеча аргӀаш деча бригадо хьалдаь кердача аьла аргӀаш дагӀа хӀанз ара.

Овсара къахьегаш боахк колхозникаш. Берриге низ тӀабихьаб цар шоаш тӀаийца декхараш кхоачашде—ерригa юртбоахаман культураш дика хьувкъаеи, езача Даьхенна дукхагӀа продукташ ялеи.

П. ГАГИЕВ.

„Ингушский“ совхоза пхелагӀча отделене

Доакъар Іалащдарна эггара лоархӀамегӀа йола ха я хӀанз хьатӀаэттар. Вай республике цхьайолча районашка мангала арабаьнна цхьа-ши кӀира да.

«Ингушский» совхозе а арабаьннаб мангал тӀа. Бакъда, йол хьакха болабенна цхьа кӀира совгӀа ха яле а хьекха яьннар 50 гектар совгӀа мара-м яц совхоза 5-гӀча отделене.

Йол хьакха кийчъяь ши трактор я — цаІ ДТ-54 тӀехьа тесса кхо машин а йолаш, шоллагӀъяр — цхьан полотноца болх бу ХТЗ-7. «Кийчъяьй» яха дош-м иштта язде деза, хӀана аьлча йол хьакха арабаьннаб ала бахьан мара дац из.

Сенца белгалдаккха деза из? Эггара хьалха, тракторaш йоаггӀача тайпара ремонт яь кийчъяьяц, ремонт йинза я мангал хьокха машинаш а. Отделене йолаш я трехбруска яха машина, хӀанз а тоаяь кийчъяьяц из. Отделенен полевода кийчъергья оаха из яхе а, хетаргахьа, цунна ремонт е дага а бац уж.

Эггара вогӀа да — мангалаш аьрхӀа леладелга. Цудухьа каст-каста мангалаш кагду, шатунаш кагъю, хӀаьта йовкъаш йоахкийташ а бӀехя а хьокх йол. Хьакха Іойилла йол йокъа а енна касараш а ца деш ул, йол хьагулъе кийчдаь цхьаккха тайпа йолхьинг дац.

Іалаьмате во вӀашагӀделла да мангалаш ирделга. Мангалаш ирду чарх кулгаца кхестаеш а во а я, мангалаш ирде лаьрхӀа оттаваь саг вац. Цудухьа мангал хьокхараша шоаш ирду уж. ЛарттӀа уж ирдеца харах дукхагӀа йолча хана аьрхӀа а цхьа бахьан деш а ирду. Из бахьан долаш дукха дикагӀа йола мангал хьокха ха йоаю, дукхагӀа йолча хана делкъига мара болх дӀа бола ца беш.

Бригаде хӀана дуилга вӀашагӀделладац, кхыметтел ларттӀа мала хий а хилац мангала боахкарашта.

Отделенен хьалхе лелаерашка хӀана кийчдац дӀайха даа хӀама болхлошта аьнна хьаттача, цар йоах, наьха шоай безам бац бригаде хӀама даа. Болхлоша йоах, ларттӀа учет а лелаеш дӀайха даа хӀама бригаде кийчдара раьза дар тхо, цхьабакъда, дийнахьа цкъа дуача хӀамах 10—12 сом кӀал сецадара-м раьза дац тхо.

Болхлошта культурни гӀулакх делга, нахаца агитационно-массови болх лелабелга а во вӀашагӀделлад цига, лекцеш, беседаш, керда газеташ дешац бригадашка, фермашка, гойтара агитацен гӀулакх а во лел.

Цу масса долча кхоачамбоацарий дика уйла а яь, мамогга сихагӀа йол хьакхара болх тоабе а, хӀаьта хӀанз хьатӀакхаьча яла йоаллача ахканарча балхех эггара бехктокхамегӀа йолча ялаташ чуэцара ханна йизза кийчо е а декхарийла ба отделенен хьалхе лелаераш. Агитационно-массови болх а гойтара агитацен гӀулакх а тоаде декхарийла вз парторганизацен секретарь нов. Картоев а.

Нийса хургдацар дукхача кхоачамбоацараштa юкъера отделенера дика гӀулакхаш ца зувш Іийча. Дика гӀулакхаш а дукха да цига.

Отделенен управляющи нов. Гетагазов Махьмад боахаман гӀулакх дика довзаш а опыт йолаш а ва. Цудухьа Іалаьмате дика, кхыча совхоза отделенешка а, хетаргахьа, е цхьаккха вай республикерча совхозашка а доацача тайпара вӀашагӀделла да цига болхлой низ дӀанийсбара гӀулакх.

Отделене 12 звено я вӀашагӀъелла, хӀара звеноца 10—15 саг а волаш, хӀаьта хӀара звенона актах дӀатӀачӀоагӀдаь да ялаташ дӀамелдийна кхаш. Цу гӀулакхо дикка лакхбу болхлой къахьегама безам а цар бехктокхам а хӀаьта шоашта бакъахьа хеттача тайпара шой болх вӀашагӀболла тарлу звеной хьалхе лелаерий. Иштта дика из болх вӀашагӀболларах гидуаргаштеи шекар доаккхача свеклаштеи цкъа оасар даь а уж ниилхъяь а баьнна, хӀанз чуйина хьажкӀашта хьалхара оасар деш ба отделене болхлой.

Болхлой низ боаггӀача тайпара дӀанийсбелга иштта дика вӀашагӀделлад нов. Гетагазовс. Царгара кхыча совхоза отделенеша а совхозаша а опыт эца мегаргйолаш гӀулакх а да из.

С. КОТИЕВ.

Туркменски ССР. Ашхабадски областера дуккха колхозаш гурахьа дӀабийна мукх чуэца йолаеннай. Хьалхарчарца ялат чуэца йолаелар Ашхабадски районера «Ашхабад» яха колхоз.

Сурта тӀа (аьрдехьара аьттехьа): «Ашхабад» яхача колхоза агроном И. В. Агееви, колхоза председатель Социалистически Къахьегама Турпал А. Ханґельдыеви, ТКП Ашхабадски райкома секретарь Г. М. Саркисови хьокхаш латтача мукхага хьожаш ба.

Е. Томашевске сурт. ТАСС фотохроника

Доакъар кийчдеш йола агрегат

Дика болх барца белгалъяьнна я «Лермонтовский» совхоза 5-ча отделенен доакъар кийчдеш йола агрегат.

Іуйран сабелгало яьлча гӀоне баьдъерзалца мухь бетташ хул Коатарой юртаи ВаларгатӀанеи юкъе улача 5-ча отделенен суданка яха буц хьокхаш лела «У-2» яха трактор.

Трактора тӀехьатесса йол хьокха кхо машина я. Безаме, шоай машинаш тӀара бӀарг ца боаккхаш, херхаш нийсдеш багӀа машинаш тӀа кагий нах Алгиреев Іусам, Тазуркаев Салауди, Ношаев Юнус.

Трактор дика а лелаю ший новкъоасташта хадданза хьехам а лу къонача тракториста Трамалиев Дагас.

Кхо-диъ ди хьалха денз болх беш йолча доакъар кийчдеча агрегато дийнахьа 12 гектар хьакха езача 18—20 гектар йол хьокх, вешта аьлча, 150—180 процент нормаш кхоачашъю.

Ленински комсомола шовзткъа шу дизара сийна лаьца социалистически яхь кхоачаш а еш, отделенена кхоачам хиллал кийчдаь ца Іеш, кхы совгӀа а доакъар кийчдергдолаш ба къона болхлой: тракторист Трамалиев Дага, трактора тӀехьайийзача йол хьокхача машинаш тӀа болх бу Алгиреев Іусам, Тазуркаев Салауди, Ношаев Юнус.

ГАЛАЕВ Хь. М.

Юрта боахаман дешарца бувзам болаш

Грозненски районе партийни линех дешара шу чакхдаьннад. ХӀанз партийни организацеша коммунистий собранешка кружокий балха итогаш ювцаш, дешара кхоачамбоацараш а толамаш а белгалдоах.

Коммунистий политпросвещенен хьалхле лелаелга дикка тоадаьд партийни организацеша, цудухьа семинарий а кружокий а занятей идейни боарам лакхбеннаб, теори практикацеи района боахами культуреи дегӀаяра дешащеи бувзам болаш а дар.

Дикача толамца, лакхача идейни боарамащца хулар Горячеисточненски совхоза партийни организацен юрта боахаман конкретни экономика Іомаеш йолча кружоке, занятеш. Цу кружока пропагандист совхоза директор нов. Иноземцев вар. Кружок вӀашагӀтохилга а дешара план оттаелга а дика уйла яь дир цо.

Дика чакхъяьлар цига итогови занятеш а. Массане а активни дакъа лаьцар занятe. ДӀахо совхозе шуреи даьттеи доаккхилга кхашкара хьувкъам лакхбарна дуккха резерваш гуча а яьхар.

Дикача хьокхамащца дешара шу чакхдаьккхар Староюртовски совхоза парторганизацен юрта боахаман конкретни экономикан кружоке а (кружока хьалхле лелаяьр зоотехник Попач). Коммунистийн парте боацарийн активо кружока занятешка гулбелча производстваца бувзам бола дешаш дувцар. Кружока балхаца дика дакъа лоацаш вар совхоза бухгалтер вола Ахмадов Расул. Цхьайолча хана кружоке лекцеш а ешар цо. Цо йийшай совхоза финансови боахамах, совхоза учетах а отчетах а лаьца лекцеш.

Дика дийша чакхбаьлар тракторни бригада учетчик Гадаев Ваха, рабкоопа председатель Батаев Мади, болхло Кубаханов Султан.

Болхлой экономически кхетам лакхбаларах боккха пайда баьлар совхоза. Йиллача ханал хьалхла а районе эггара хьалха а йистедаьлар совхозе бӀаьстанара балхаш.

Дика чакхъяьлар текущи политикан кружокий итогови занятеш 1-гӀча мая цӀерахча колхозе (пропагандист нов. Шагаев), № 1 йолча шурий совхозе (пропагандист нов. Гительзон), № 15 йолча Грозненски шурий совхозе (пропагандист нов. Слесарев), «Новый быт» яхача колхозе (пропагандист нов. Стадниченко).

Партен райкома политпросвещенен кабинето дика гӀо даьд пропагандисташта, каст-каста царца семинараш а еш.

Аьхкий коммунистащца еша езача лекцей план а оттаьй партен райкомо. ХьатӀадоагӀача шера кружокаш комплектовать де кийчлуш а да тхо.

ШУПИКОВА В.,
ССКП Грозненски РК партпросвещенен кабинета заведующи.

10 дийнахь—35 тонн тха

Шелковски районера Сталина цӀерах йола колхоз чуйинна жа лоргаш йоалл. Дукха жа да колхозе ларга дезаш — 36 эзар совгӀа устагӀа. 215 тонн дикача тхан яла еза цу жена тӀера.

Жа ларгара кампани ханнахьа а, дика а чакхъяккха, аьнна, Наурскерча жа леладечар даьча кхайкарала жоп а луш, геттара дика из лоархӀамера болх чакхбаккхара оарцагӀбаьнна ба Сталина цӀерахча колхозера колхозникаш.

Белгалбаьнна дика лелабу жа ларгара болх Кувнадыков Іабдулкъаьдара, Тамазин Георгес, Букшин Алексейс, иштта кхычар а. Цар хӀара денна 120—130 килограмм тха лорг хӀаране дийнахьа. Итт дийнахьа 11 эзар совгӀа устагӀа лергаб колхозо, эггара дикагӀа долча тхах 35 тонн а йоаккхаш.

Жа ларга хьадоаккхашехь а тха дӀател паччахьалкхенна.

Вежарий—спортсменаш

З. Даурбеков

☆

(Очерк)

☆

Сийнача гаьнехи сомий бешамехи йизза йоаллача хозача города Алма-Ата йисте гӀолла ІодоагӀа аьхки а тӀехь ша санна шийла дола хий — Алма-Атинка. Юккъе гӀолла ІодоагӀача цу чехкача хин дехьеи сехьеи бердаш тӀа дадаш хул аьхки сийнача баьца кӀувсаш. «Головной арык» яхача Алма-Ата хозагӀча моттиге, воагавеш бӀайхача маьлха кӀал купальникаш мара тӀа барцкъа а доацаш цӀенхошта лет-кха уж аьнна хеталуш цкъаза цхьацца кӀал а водаш, цхьатарра маьлхо Іаьрждаь цӀока а долаш, каст-каста кӀалкхетаргах леташ хулар кхувш воагӀа ши зӀамига саг. Царна юхе а, кӀезига гаьнагӀа а баьца тӀа бийше бадаш, е, цар дер де гӀерташ леташ хулар итт шерга кхаьча а, кӀезигагӀа а ха йолаш виъ кӀаьнк. Уж бар цу хи йистте вахача нохчочун — Зубайраев Лаьчий къонгаш.

Боккха сакъердам а хулаш хадданза бӀарахьежа дог доагӀар мукулех йизза маьженаш а йолаш, бургац санна юкъ-юкъе цаІ шоллагӀчо урагӀа а кхоссаш, маьлхе спорта занятешца са кйердаш лелача цу берашта.

Духхьал из цхьа спорт мара кхы хӀама а, е кхыдолчун йоакхо а йий теш цар, аьнна хеталургдар цар вахари уйлаши ца йовзача сага. ДӀатахкача бацар уж иштта мел эшар кхоачаш хиннеи кхы де хӀама доацаши.

Цар да — Зубайраев Лаьча — Алма-Ата цхьан учреждене шофер вар. Эггара воккхагӀа вар 1933 шера ваь Супъяни цул зӀамагӀа вола Султани а волаш ворхӀ кӀаьнк вар цун, хӀаьта цу хана дика дегӀа могаш йоацаш сесаг а яр. Бераш деша дагӀар. Лаьчийна хьадоагӀача алапех хала дар ужжал бола дезал мел эшачох Іалаш а хинна баха. Кхыдола вахара новкъостал даьнеи наннеи шоай де йиш йоацача бераша арахьа беш дӀаювра, оасар дора, чуэцар. Царна эхь хетацар шоай наннa хьалхара цӀагӀа ийнаш дила, барцкъаш дитта, хий да, кӀир тоха, кхыдола гӀулакхаш де.

ВоккхагӀа волча Супъянеи, Султанеи шинне дешара цӀахийца, каникулаш йолча хана цхьацца нахьа балхаш тӀа а бахе, каникулаш чакхъяллалца цига балхаш дора, хӀаьта шоаш даьккха алапий даьгеи наьнагеи а дӀателар.

Цул совгӀа, царех хӀаране уйла яр — говза спортсмен хилеи, даьи наьнеи вахар аттагӀа хургдолаш дийша а ваьнна царна новкъостал деи. Иштта дар цар вахара хьал уж баь тӀа маьлхе кӀалветтаргах леташ хулача мукъача хана.

Алма-Ата 33-ча школе шийца деша дагӀача бераша лелаеш йола спорт дукха а езаенна из Іомае дагалаьцар воккхагӀа волча Супъяна. 1949 шера июль бетта легкоатлетикеи гимнастикеи яха спорта тайпаш Іомаде из волалуча хана 16-гӀа шу долаш вар из. Школе дикагӀа барашта нийсса деша а дешаш кӀаьд ца луши дог ца эккхаши Іомадора Супъяна спорта гӀулакхаш. Цо шийна массаза лаьрхӀа оттаяь режим яр Іуйрийна хьагӀеттача гимнастика елга, тӀаккха шийлача Алма-Атинкачу лувчилга — аьхки, е тӀехкарал лакхера дегӀ шийлача хица дулилга — Іай, цул тӀехьагӀа, шийна тренеро оттаяьча хана спортивни упражненеш елга.

1950 шера 6-ча классе деша вагӀача хана, ерригача городе Алма-Ата, Іомалу шоллагӀа шу долча спортсменашта юкъе спортивни гимнастиках 4-гӀа моттиг яьккхар Супъяна.

Спортаца чӀоагӀа безам а болаш из дӀахьоча Супъяна шийла зӀамагӀа болча вежараштa а дезадалийтар спорта гӀулакхаш.

1951 шера школе гимнастиках хьалхара моттиг къувсаш хиннача соревнованешка II-ча спортивни разряда норма кхоачаш а яь цу хана денз 10-ча классе дийша валлалца школан чемпион хилар из. Цул зӀамагӀа волча вошас, Султана, III-ча разряда норма кхоачашйир, кхоалагӀча вошас, Сайде, Іомалу шоллагӀа шу долча спортсменашта юкъе 3-гӀа моттиг яьккхар, хӀаьта виъ-лагӀчо, 10 шу даьннача Вахас, ГТО программа дӀалуш шоллагӀа моттиг яьккхар.

Уж соревнованеш дӀахьош хинна керттера судахо хьанна малагӀа оценка оттаергья ца ховш шек ваьннавар судахоша спортсменаш тӀабехаш йоахача цӀерех: упражнени е тӀавех Зубайраев Супъян, цунна тӀехьа кийчле Зубайраев Султан. ТӀавех Зубайраев Султан кийчле Зубайраев Сайди, тӀаккха Ваха яхаш цӀераш йоахар судахоша.

—Айя мичара боалабаьб ераш, воагӀ-воагӀар Зубайраеви спортивни говзал Іалаьмате дика ховши ма бий ераш-м йоахар керттерча судахочо.

Супъян къаьстта белгал вар вежараштa а кхыча спортсменашта а юкъера. Из низ болаши хьаькъалеи спортсмен хилар гуш а, из теркал веш а вар Ленина орден лелаеча «Спартак» яхача Республикански спортивни обществон председатель а, латарах йола спорта говзалаш хьехаш «Спартака» тренер а хинна Воронкин Василий Иванович.

1954 шера (цу хана вежарий школе хиларал совгӀа «Спартак» яхача обществон спортсменаш бар), аьлар нов. Воронкина Супъянага: хьох борец ве уйла я са, «Самбо» яха спорта говзал Іомае хьо волавелча бакъахьа хет сона, тренер со хургва хьа.

Волавелар Супъян а, цунах тарра Султан а «Самбо» Іомае.

Цу шера хиннача республикански соревнованещца дакъа лаьцача Супъянахи Султанахи «самбох» хьалхле а йоаккхаш Казахстана чемпионаш хилар.

Цу 1954 шера Ерригсоюзни соревнованешка Казахстана сборни командаца дакъа лаца язваь вар Супъян.

Ше дакъа лоацача соревнованещца хьалхара моттиг яккха дага ца кхоабаш а, мишта чакхъяргья теш уж, хьанца лата везаргва теш са, котваргвий теш «сайца латачул яьхача уйлаша сагот ца деш а спортсмен хила йиш яц. Иштта уйла йоацар яхь йоацаш саг ва, спортсмен вац из.

Супъянага бийсана наб яйтацар цу уйлаша. ЦӀагӀарча балхахи дешарахи мукъа волча хана, кхыметтел бийсана а тӀехь ший спорта говзал лакхъеш болх бора цо. Юхера а тӀаккхаьчар соревнованеш хула ха. Берригача Советски мехка спортсменашта юкъе викал а ваь ше дӀавахийтача республикан сий хьаллацар доккха, бехктокхаме декхар долга ховши, ший говзалах а низах а ца тешарца ший дег тӀа боаца сатем новкъосташтa а тӀехь дӀаца хойташи вахар Супъян цу соревнованешка.

Дукха къайленаш йолаш латар да самбо. Ха йиш яц хьоца латачо малагӀа говзал кийчъяьй. Опыт йолаш спортсменаш бар Супъяна духьалара бараш. ХӀаьта а Іодожаданзар цо республикан сий. Цу тайпарча йоккхача соревнованещца юххьанца дакъа лоацаши Іомавала волавенна хьалхара шу долаши ше воллашехь а ерригача союза спортсменашта юкъе 9-гӀа моттиг яьккхар цо.

Тайп-тайпара йола спорта говзалаш цхьан Іомае хала я. ХӀаьта а, из хало ца а лоархӀаш, гимнастикали самболи совгӀа «вольни борьба» яха кӀалтохаргах леталга Іомаде волавелар Супъян. 1955 шера Казахстане хиннача Республикански соревноване 2-гӀа моттиг яьккхар цо цунах.

Цу шера май бетта хиннача Ерригсоюзни соревноване эггара тӀехьара ярех цхьа моттиг яьккхар Супъяна самбох. Иштта ше эшар новкъа а хинна спорта занятеш бокъонца йолае лаьрхӀар цо. Алма-Атарча Физкультурни Институтера Москверча Физкультурни Институте ше дӀа а хьожавайта цига деша вахар из ше дагалаьца декхар чакхдаккхара духьа. Цига, цӀи хезаь вола самбист Чумаков Евгений Михайлович (хӀанз педагогически Іилмай кандидат) тренер а волаш спортивни латара, къаьстта самбо, техникеи тактикеи Іомае волавелар из. Шийн тӀехьале елар цу балхо: 1956 шера СССР хьалхара моттиг къувсаш Москве хиннача соревноване самбох 5-гӀа моттиг яьккхар Супъяна. Цул тӀехьарча шера Москве города спортсменашта юкъе хьалхара моттиг а йоаккхаш, самбох СССР спорта мастера норма кхоачаш а йир, цул тӀехьагӀа 1958 шера Минске хиннача Ерригсоюзни соревноване шоллагӀа моттиг а яьккхар цо.

ХӀанз цхьаькха гӀа баьккхача «самбо» яхача спортивни говзала СССР-а чемпион хила йиш йолаш ва Супъян.

Цул совгӀа «вольни борьбах» СССР-а спорта мастера норма кхоачашъе лерхӀаш ва из. Из гӀулакх кхоачашдаь воал из 1-гӀа разряд йолча кхаь борецал котваьлча. Цу гӀулакха дуккха шийцар болх беши къахьега дезалга ховши цу къахьегама кийчлуши ва из хӀанз.

Укх шера Москверча Физкультурни институте дийша ваьлча ше ваьча республике цӀа а вена спортсмений кадраш кхее волалургволаш ва говза спортсмен — Зубайраев Супъян.

— ТӀаккха фу деш ба цун вежарий — спортсменаш?—аьнна хаттa тарлургда наха.

ХӀанз Султан самбох шозза вӀашта Казахски ССР чемпион а волаш спортсмени цул совгӀа болх беши ва. Сайди, укх шера, Москверча Паччахьалкхен Университета геологически факультета I-ча курсе дийша воал. Из а ва, Супъян санна тайп-тайпара спортивни говзалаш йолаш «вольни борьбах» Университете хьалхара моттиг я цунга. Ваха (виъ-лагӀа вар), Алма-Ата 33-ча школе 9-ча классе дийша воал укх шера. «Вольни борьбах» II-гӀа разряди спортивни гимнастиках III разряди а йолаш ва из.

Хьалхувш боагӀа зӀамагӀа бола вежарий а бац боккхагӀчар лар ютаргйолаш. Массаза даьнеи наннеи эша гӀулакхи новкъостали а деш, дешаши спорт лелаеши ба уж: Асламбека 14 шу доал укх шера, спортивни гимнастика Іомаеш ва из, 12-гӀа шу дола Руслан акробатиках III-гӀа разряд а йолаш ва. Эггара зӀамагӀа вола 7 шу даьнна Мамед, хӀара Іуйрийна гимнастика а еш, ший вежараштa тӀехьакхеи царел хьалха валеи уйла а йолаш, кийчлуш ва.

Иштта кхетамца хьалкхебу ше мел йоаккхача хана болх беш хӀавоагӀача Зубайраев Лаьчас ший къонгаш — спортсменаш.

Масса а предметашта „5“ йолаш

Советски кагийрхоех ираз долаш тӀехье хилийтар духьа йоакхо ю вай Коммунистически партеси Советски правительствоси. ТӀехдика дешарца мах бу цу йоакхой советски школашкарча дешархоша. Массадолча предмета «5» йолаш 10 класс чакхъяьккхар укх шера Урус-Мартанерча № 1 йолча юкъерча школан дешархоша Валерий Долговси Александр Галкинеи.

Шоай оамалашца, кхетамца школьникашта а хьехархой коллектива а безабалийтар цар юххьанца денз. ТӀехдика дешарца белгалваьнна Валерий дисциплина тӀехйолаш вар, хадданза безаме дакъа лоацар цо спортацеи школан юкъарча гӀулакхащеи, цудухьа школерча ВЛКСМ комитета член хержавар из.

Иштта хьехархой доккха тешал тӀехьадолаш чакхваьлар Александр а. «Сай юххера низ тӀабахийта дийшар аз 10-гӀча классе,—йоах Александра,—тӀехдика из чакхъяккха гӀерташ. ХӀаьта аз дагакхаьбар са кхоачаш а хилар. Из аьттув са балара сона гӀо дир цу гӀулакха сона цхьаккха а хӀама ца кходаьча са даси нанаси — царна дег чура баркал оал аз. ХӀанз эггара бехктокхамегӀа йола ха я хьатӀакхаьчар—экзаменаш дӀалулга. Цхьабакъда из декхар сийленца кхоачашде кийча ва со».

Школан коллектив дог тийша я Долгов Валереси Галкин Александраси тӀехдика экзаменаш дӀалург хиларах а дошо медалаш совгӀата йоахарг хиларах а.

И. ПЛИЕВ.

Сурта тӀа: экзаменаш дӀаяла кийчлуш боахк Александр Галкини (аьрдехьа) Валерий Долгови.

Балха овсарал совъяккхара тӀехьа

Доккхий балха толамаш доахаш, производственни план кхоачаши тӀехкхоачаши еш хьайоагӀа Грознера № 2 йолча барзкъаш тегача фабрикан коллектив.

Апрель беттара производственни план кхоачашъярал совгӀа продукцех шийх дӀабода мах 2,1 процент лохбаьб, хӀаьта цу бетта 5 бӀаь совгӀа квадратни метр кӀада а ходаьд.

Планови отдела начальник волча нов. Цыганковс, май беттара план кхоачашъярна мишта къахьег шун болхлоша, — аьнна шийга хьаттача йоах: «Тха фабрикан коллективо чӀоагӀа къахьег май беттара план кхоачашъярна, хӀаьта тха комсомольски организаци а я план кхоачашъярна оарцагӀъяьнна. Дика къахьег, — йоах н. Цыганковс — н.н. Ромашкинас, Кожемякинас, Ужаховас, кхыбараша».

Фабрикан коллективаца дукха ба рационализатораш. Цар производствонна чӀоагӀа пайда боалаш йола предложенеш юкъе кхувл. Масала, н.н. Афанасьевси, Дубровинеи, Козловси яь предложенеш балха юкъе ехьай. Царех фабрикана хӀара шера 55 эзар сом гаргга пайда барггба.

Керттера дакъа комсомольцашка а долаш, фабрикан коллективо социалистически яхь лелаю Грознерча № 3 йолча барзкъаш тегача фабрикан болхлощца.

ДАУТОВ Я.

Мишта чакхдоаккхаргда жа лоргилга

«Пятилеткан юхедисача шерашка жа Іулаш а тха даккхар а шозза дебаде!» — цу тайпара декхар да вай мехка жа леладераштa хьалхашка оттадаь.

Из декхар кхоачашдарна лоархӀаме а бехктокхаме а йола ха хьаэттай. Май бетта долалу жа лоргилга. Дика вӀашагӀтохам болаш, лакхарча технически лагӀа тӀа долаш чакхъяккха еза из лоархӀаме йола кампани, тха ца доадеш, из лакхара дикал йолаш хилар Іалашде деза.

Колхозийи совхозийи мел эшар долаш да, жа лоргилга геттара кӀезигача хана чакхдаккхарна. Царга йолаш я кхоачамбалла электричестваца тха лорга машинаш. Машинащца тха лоргаш хилча, хӀара устгӀанна тӀера доаккха тха, юкъера лаьрхӀача 200—300 грамм дукхагӀа хул, цхьан саго дийнахь 100—120 устагӀа ларга йиш а я.

Электричестваца жа лорга машинаш лакхара пайда эцаш лелаяр Іалащдулургда, уж лорга моттигаш йоккха ярца а дика говзал йола тха лорга нах хиларца а, кхыбола эша болхлой хиларца а, жа ларгарга ший ханнахьа а дика а кийчо ярца, къоастам боллаш нийса оттаяьча планаца-графикаца уж ларгар леладарца.

Исхалеш ду тха, ах-исхалеш ду тха, цхьан тайпара 1-чеи 2-чеи класса тха дола жа, шера цкъа лорг—бӀаьстан юхье. ГӀожа тха долеи цхьан тайпара тха доаца 3-ча а 4-ча а класса тха долеи жа—шера шозза лорг — бӀаьстан юхьеи гурахьеи.

Жа ларгар духхьала цу гӀулакха хьадаьча отарашка леладе деза, дика цӀендаь, дезинфекци я, кӀир теха, кизгаш теха кийчдаь хила деза уж.

Жа чудоахка отар шин даьккъе дийкъа хила деза, — доаккхагӀа долча даьккъе деррига жа Іул долаш, хӀаьта 100—120 устагӀа чухошаргболаш зӀамига моттиг а хила еза, цигара уж ларга хьакхувларгдолаш.

Ларгара аргӀан бокъонаш

Тха ларга долалу кой долча Іулагара, цул тӀехьагӀа лорг жерч дола Іул, царна тӀехьа юхедисараш (тоарч, Іовларгаш, доккхий жа).

Цамогаш дола жа лорг къаьстта (цар Іа даьккхача моттиге). Болх йисте баьнначул тӀехьагӀа ерригача оборудованена, жа лоргача пункта оатхалашта, иштта жа лоргаш хиначар барцкъашта а когий гӀирса а дезинфекци ю.

Ларгара керттера бокъонаш

1. Ларга доладалале 12—14 сахьат хьалха жена хӀама хьокхари хий моладари соцаду, цар че йикъенна уж доврах кхерам ца хилийтарна.

2. Тха тӀаьда долаш ларга мегаргдац жа, хӀана аьлча из вӀашагӀтехача вар а деле талхаш хиларах.

3. Жа ларга долалуча хана, уж карта чу а лаьхке Іоахарий дӀакъоастаду, цунца жерч лергаь даллалца къаьстача моттиге чудоахкаду уж.

4. Жех лорадеш кулг тоха деза. Лоргача хана го тӀалоаттабе мегаргбац устагӀан ченна, букъага гӀолла кӀалтӀадаха мегаргдац, устагӀан цӀока а жерчий тӀараш а ца тедаш ларга деза жа.

5. ЛоархӀам болаш да тханк доха ца деш тха даккхар. Из кхоачаш ца дой, боахама чӀоагӀа зе хул, дохадаьча тханкаех мах кӀезигагӀа телаш хиларах.

6. Тха кагдалийта мегаргдац, 0,5—1,5 сантиметр мара дӀаьха доаца тха пайдан дац зипаш хьадарна.

7. Лергаьча жена дика хьожаш гӀулакх де деза. Жа лергаь даьнначул тӀехьагӀа, Іула чабан хьажа веза жега, хоададаьча моттигашка креолина раствори йоди хьакха еза.

Ларгара порядок.

1. УстагӀа лоргаш волчо, ларга ше из хьалаьцача, цунна тӀалетача бӀехача хӀамаех цӀенду тха.

2. УстагӀа аьрда оагӀора Іо а билле, эггара хьалха димегара тха ларга доладу, гӀогӀий чухенгара, шим болчара, тӀехьашкара а хьалхашкара а когаш лоргаш. Лоргаш, шим ца тедарна из кулг тӀа а дилле лорабу. Цу моттигашкара тха къаьста гулду. Аьттехьарча тӀехьашкарча кога юхера аьрдехьарчунга кхаччалца оаса хьаллорг, цул тӀехьагӀа гийги накхеи лорг дӀоахал хьал, шамаргара наькхага кхаччалца. УстагӀа аьтта оагӀора баьккхачул тӀехьагӀа букъа тӀереи аьрда тӀаи лорг. ДӀоахала хьаллорг устагӀан гаагара оагӀув, фоарт а лоргаш. УстагӀа юха а аьрда оагӀора баьккха, лоргачунгахьа гийг а йолаш Іобилла, аьтта тӀаи, оагӀуви, букъи лорг дӀаьхха хьал оасаш доахаш.

Даьккхача тхана лоархӀам бар

Дикача фух долча жех даьккха тха (элитеи 1-ча классах дари) къаьста лоархӀам беш да. Дикача фух болча устагӀан тха 100 граммага кхаччалца нийса долаш оза деза.

Кхыча классий тхана лоархӀам группах болаш бу. Заготовительни стандартах хӀара классах кипашка чуделла лергаь деррига тха озарца лоархӀ.

Тхана упаковка яр.

Классировка яьчул тӀехьагӀа, тханкаш тюкашка, хоралашка вӀашагӀтох, ший тайпанга, бесага, классах, подклассах, группах долаш, цун дикалга диллача — (боарамчу дар, кхоачамбоацаш дар, бӀеха дар) къаьст-къаьста долаш. Тхана лохера сорташ — обор, обнотки, диме юхьера даьккха тха, кюнкер — къаьста тюкаш еш вӀашагӀдет. Тюкашта, маркировка ю цар лакхерча цхьан сагӀора.

Н. ЗУБОВА.

Ираз дола тIехье

СССР-е а дерригача дунен тIарча мехкашка а цхьатарра дездеш юкъара ди да — бераш лорадара Дунен мехкашта юкъера ди — 1-гIа июнь. Къаьстта дог гIоздаларца дезду тахана ди вай социализман мехка. УнахцIена, хьакъал, кхетам болаш, общи а политически а образовани йолаш, масса а оагIонгахьара бизза кхоачамболаш къахьегамхой бераш хьалкхедарна чIоагIа йоакхо еш хиннав берий доттагIа В. И. Ленин. Хадданза берий йоакхо ю ленински Коммунистически партеси Советски правительствоси. Цун бакъдараш гучахьа латт, хIаьта чот ЯЬ ца валлал дукха а да уж бакъдараш.

Советски мехка хадданза тоалуш доагIа къахьегамхой вахар, лакхлу цар культура. Берий унахцIено лораеш лораш ба, духхьал берий лораш 38 эзарнел совгIа ба вай мехка. Миллионаш дола къахьегамхой бераш чулоацаш эзараш детяслеши детсадаши я. Хадданза шерлуш латт библиотекаш, школаш, берий театраш, кинош, кхыйола культурно-просветительни учрежденеш.

Дуачоа, молачоа, массадолча хIаманна бизза кхоачамаш да яслешкеи садашкеи.

Хьожаргда вай Грознерча № 8 йолча детсадага. Цучу дIачуваьлча бIаргагу гIаддаха, делаш, ловзаш лела деша даха ха йоаца кагий бераш. Цар деча ловзарашка, вIаший буача безамга хьежача хеталу цхьан наннас-даьна баь вежрийи южарийи уж болаш санна. Берашта тоамбар а эшар а фуд ховши из тIада ховши я цига заведующи йола Валентина Дмитриевна Попова. Берашта дегIала яха ховши уж дезаши из хиларах, берашта а хет Валентина Дмитриевна шоай нана санна. Ткъаь ялхлагIа шу да цо берашта юкъе болх бу. Цудухьа ший деррига вахар царца дийзад Валентина Дмитриевнас, партеси правительствоси маяххара йоакхо ю цо дерригача берий цхьатарра. Из гуш да цигарча порядках а дисциплинах а.

Бераша сакъердам эцаргболаш мелйола ловзорг я берий цIагIа, вешта аьлча, зIамигагIа хилар мара кхы хIама доацаш боккхийчар вахарца лелаш мел дола гIулакхаш а хIамаш а. Цул совнагIа цига Iомадеш да деша даха ха йоацача берий книжкаш, масса тайпара илеш.

Къаьстта берашта дукха еза шоай воспитательница н. Шельцер Нина Ивановна, цо деш дола хьехар дика кхетадеш дIаэц бераша. Илей минуташ а хул берий. Цар хIанзле а Iомадаьл Iалаьмате сакъердаме, хоза илеш. Хьалха локхаш пианина а болаш, массехк беро или доаккх, цхьанне багара йоагIаш санна массане а цхьатарра оаз а яйташ.

ЧIоагIа сакъердалу берий аквариумца (форда хьисп лоархIаш, чIаьрий чукхоаба кизгех яь яьшка). Береша кхача а телаш кхоаб цу чу чIаьрий.

Къаьстта чIоагIа лоархIам болаш да цхьаь бахачеи бийсашка балхаш дечеи истий бераш дийнахьа а бус а укхаза кхоабаш хилар. Берашта дийша дада цIенача цIагIа латташ пуржиний маьнгеш да, шолха кисеш, юргIаш, юхьмарех хьекха гаташ, кхы мел эшар да. Мадарра аьлча бер айла юкъе ма дий са аьнна нанна хеталургдоацаш, цун сатийнна болх бе йиш йолаш Iалащдеш да бераш дикача кхачанца а кхы медолчоа а.

Партен XX съездо оттадаь доккхий декхараш кхоачашдеш кхы дукхагIа шер а лургда тоа а лургда берашта ду гIулакх, хIаьта цунга хьежжа цар даьйи ноанойи къахьегам аттача а баргба. 1960 шера вай мехка тIакхета езаш я детяслешка 44 процент моттиг, детсадашка — 45 процент.

Советски берий вахар тоадалара гIулакх шоаш лоархIаш вай Даьхен къахьегамхоша дог раьза долаш белгалдоаккх социалистически лагеран мехкашка — Китайски Халкъа Республике, Польше, Чехословаке, Германски Демократически Республике, Румыне, иштта кхычахьа а — тIакхувш йола тIехье унахцIена а, дийша а, хьакъал долаш а хьалкхеяра гIулакха цу тайпара доккхий толамаш даьха хилар.

Бераш лорадара Дунен мехкашта юкъера ди — машара тIехьарча, кхалнаьха бокъонашта тIехьарча, берий ираза тIехьарча къовсама ди да. Укх дийнахьа лаьттан букъа тIа мел болча тешамерча наха кхы а дукхагIа чIоагIду къонача тIехьен ираз бахьан долаш, герз кийчделга сихдарои ядерни герзашта ца соццаш деш латтача тохкамашеи тIакхелла кхерам дIабаккхар духьа лоаттабеча къовсамера шоай мугIараш.

ХIара советски саго даггахьа къоабалъю ца хувцаш хьаяхьаш а, Советски правительствос къаьгга, чIоагIа чакхйоахаш а, дерригача адамашта дагалаттар кхоачашдеш а йола машара политика.

Дерригача дунен мехкашта юкъерча бераш лорадара дийнахьа кердача тIема кхерама духьалара термоядерни герз дIададаккхара тIехьара оаз айергья дерригача дунен тIарча мехкашкарча миллионаш болча кхалнахеи маIанахеи.

Дукха дезаш илеш шортта да вай берий. «Дезаш, хьесташ хьал кхедар бахьан, баркал партена бераша оал».

Сурта тIа: «Баркал Даьхенна» яха Тилигеевас даьккха или оалаш да бераш, тIехьа пианина а локхаш.

Теникашта а эш йоакхо — теник Ляля цамогаш хиннай, телефонаца лор хьавеха веза. Дукха теникаш я детсаде. ХIара беро шийна эшшаш йола теник лохаргья укхазара.

Сурта тIа: шоай «берий» — теникий йоакхо еш боахка «ноаной» Г. Ленеи, А. Анджелеи, телефонаца цIенхоштта къамаьл деш воалла Г. Валерики.

Iурра денз йоакхо е еза.. Хьайбашта яа хIама яла еза, шоай кулгашца хьалкхедаьча зизашта хий тоха деза. Iалам дукха деза укх детсадерча берашта.

Сурта тIа: Б. Наташеи, Ж. Алеши, К. Юреи тахан дежурнеш ба Iалама уголоке.

Ди чакхдаьлар. Тоъал лайза, идда йисте баьлча, биззалца пхьер а диаь баьлча — салоIа ха я.

Сурта тIа: бийсанарча сменах болх беча ноаной бераш, дика пхьер а диаь, Iодувша доахк.

Плиев Махьмад-СаIит

ГIоза ди

Массе нанас ший бер дезаш
Цунна хьесташ накха хьувкх,
Шийга мел дар мехко телаш,
Берех даькъал тIехье кхув.

Бераш лорду гIоза ер ди,
Тахан къаьга кхоачаш латт,
Кегий бераш хьесташ тIаьнтIа
Ноаной моаршал хетташ латт.

Кхеде бераш делаш, ловзаш
Даьхес къаьстта йоакхо ю,
Моцал, хало фуй ца хойташ
Къона тIехье хьалкхею.

Даьхен низо ираз телаш
Вахарца уж гIоза дел.
Вай компарте никъ дIахьехаш
КIоарга кхетам царна тел.

Бераш хьест вай бIаьстан
маьлхе
Аз а царга моаршал хет,
ТIемах дуне лорду Даьхе
МоастагI тахан Iа юхвет.

Берий дег гIоз школаш, яслеш,
Денгар-денга хозагI хул,
Хьалкхувш берех вай
турпалаш
Болх халагIча хьалха бувл.

Моаршал шоана, кегий бераш!
Даьхенна шо дезаш да,
Вай дей-ноаной бокъо
йоаккхаш
Вахар деннар Ленин ва.

Бераш Даьхен мутIахь кхедеш,
Ноаной, ужаш лорадел,
Вай компарте никъ дIахьехаш
КIоарга кхетам царна тел.

Доазол дехьара

Францера политически хьал

ПАРИЖ, 28 мае. (ТАСС). Къаман собранен аьттехьарча партийни фракцеша низ бу социалистически партена, Пфлимлен тIера ведда дIавахача правительствонна керте генерал де Голль оттавара гIулакхагахьа йоацаш хилар цунга хувцийта гIерташ.

Тахан Къаман собранера гучадаьлар «шоай лоIамах болча республиканцаша» социалисташ шоашкахьа баха гIерташ шоашта могар деш хилар. Дувцаш да, социалистически партен генеральни секретара Ги Моллес партен хьалхле лелаеча комитетан тховсара саррахьа заседани ергйолча парламентски группанеи ше яхар царга дайталургхиларга догдохаш ба уж.

«Монд» яхача газето йоах «де Голлехи коммунистехи Ги Моллес хIанзле а де Голль харжа хилар».

Аьттехьарча лидерех волча цхьан «ший лоIамеча республиканца» Поль Рейнос тIахьийхар социалистически парти де Голла кандидатура харжа тIехьабовлара, нагахьа санна ца бовле «социалисташ хIалакбергбола» халкъа фронт оттаргья яхаш уж кхера а беш.

Аьттехьарча партес социалисташта беш бола низ къаьстта дорхбеннаб, деррига аьрдехьара низаш социалисташа тIеххьарча хана оарцагIдахар бахьан долаш.

ПАРИЖ, 28 мае. (ТАСС). Франс Прессо беча хоамах саррахьа хьахайра де Голль Париже кхачар.

Из бахьан долаш, агентствос белгал ма дарра, Къаман собране дувцаш хабар да республикан президенто тховсара саррахьа де Голль тIа а эцаргва цунга правительство вIашагIйолла а аргда, яхаш.

Франс Прессо беча хоамах, парламентски гIозарашка кхайкаду, Пфлимлен ший партен парламентски группа — МРП «генерала де Голла гонахьа кхотале» аьнна тIахьийхай яхаш.

ПАРИЖ, 29 мае. (ТАСС). Селхан Париже Французски Коммунистически партен ЦК Политбюрон заседани хилар, Морис Торез председатель а волаш. ЦК Политбюрос резолюци тIаийцар де Голль Iаьдала керте оттош йола планаш харцахьа лоархIаш а республикански бокъонаш чIоагIъярна бола адамий безам тIехьтIехьа совбоалаш хилар белгалдоаккхаш а.

Французски къахьегамхоша «Республика лораеш низбола забастовкаши манифестацеши яра» раьза хилар дIа а аьнна ЦК Политбюрос дIакхайкаду, «мехка хьалхашка латта кхоачащдинза дааргдоаца гIулакхаш, белггала аьлча алжирски гIулакх мехкарча къаман хьашташка а дерригача дунен тIарча машара хьашташка а хьежжа кхоачашъюларгъяр алхха республикански правительство мара ца хилар». «Социалистически партеслаьца никъ, — йоах резолюце тIа, —из тайпа правительство вIашагIйолларна а республика лораергйола низаш кхотадарна а хоадамбергбола лоархIам болаш ба».

Пфлимлена правительствос Iаьдала доалде ца тигар

ПАРИЖ, 28 мае. (ТАСС). Правительствона керте лаьттача Пфлимлена цкъаьннахьа отказ дир Iаьдала доалдара. Тахан Iурра республикан президентага ше отставке валарах йола заявлени дIаелар цо, мохк Iаьдал доацача хьала тIа а оттабеш, Франце боалла кегар кхы а кега а беш.

Конституци эргаяккхара хьакъехьа дешаш дувцаш Къаман собране сихдаь деча къамаьлашта тIеххьа бир правительствона керте латтачо баь из соцам. Уж къамаьлаш деш латтача хана парлементски аьрдехьарча группай викалаш, правительство йоацаш мохк ца бита гIертар. Конституци сихха эргадаккхара духьала хиннача дуккхача депутаташа, мелла аьлча а правительствос яхар хьаллаца шоаш кийча хилар дIакхайкадир. ГIулакхаш чакхдоахача Iаьдала «чIоагIале» Iалашъяр гIоне конституцена юкъе дахача реакционни хувцамашта шоаш раьза боацщашехьа а коммунистически группас а цу тайпара правительство хьаллаца лаьрхIад, республикански строянеи демократенеи кхерам тIаэттача ханна.

Депутаташ тешабир Пфлимлена, правительство ший декхар довзаш хиларах а «Iаьдал доацача хьала тIа мохк кхоачорг ца хиларах а». Бакъда мукIарло-м дир цо, «хIанз мехка латтача кризиса бахьанаш» дувцаш генерал де Голлаца ший къамаьл хинна хиларах. «Правительство вIашагIйолларна массаза санна эшаш дола гIулакх» кхоачашде ше волавенна хиларах селхан хоамбаь волча генерала де Голлас яьча заявлене чулоацам шийна хьалххагIе хайна ца хилар бакъдора Пфлимлена. ХIаьта а къоабалъяьй цо из заявлени. Иштта дIакхайкадир Пфлимлена, кхоачамбалла правительствога голосаш кхаьчайий еций къоастаде дезача хана, коммунистий голосаш ше лоархIарг ца хилар а.

«Шоай лоIамагIа болча республиканций» аьттехьарча партен викалаша гуччахьа правительствонна духьала къамаьлаш дир, конституцена юкъедахьа лаьрхIача хувцамий чулоацам царех дуккхачар къоабалбеш хиннабале а.

Пфлимленеи аьттехьарчари уж маневраш йира бахьан долаш правительстван керте латтачун парлементa дукхагIчар яхар толхаде йиш хилар. Правительствос конституци эргаяккхарна оттадаь дош хьаллоацаш хилар 408 депутат. Коммунистически партен парламентски группан председатело Жак Дюклос аьннад, Францена селла кхераме долча денашка из Iаьдал доацаш ца йитарна коммунисташ дукхагIчаргахьа хургба. Конституци эргадаккхарна духьал хилар аьттехьара 165 депутат. Цунах, правительствона из решени тIаэцарна эшаш хинначул дуккха дукхагIа болча депутаташа голосовать даьд. (ДукхагIа хила везараш296 саг вар).

Из ишта долашехь а, бIарччача бийсанна политически лидерашта юкъе переговораш хинна йоллашхье а Пфлимлена сатоссаш президент волча а ваха дIаьлар правительство отставке ялар.

Республикан президенто, бокъонца отставка «тIаийца еце а» политически деятелашца къамаьлаш даьд Министрий совета председатела метте кандидатура къоастаяр дувцаш.

Парижерча къахьегамхоша республика лораеш яь йоккха демонстраци

ПАРИЖ. (ТАСС). Францен политически общественнии организацеша республика лораяра тIеха оарцагIа баьха хиннача бIаьш эзараш болча парижски къахьегамхоша яь демонстраци массехк сахьата йIаьхъелар.

Демонстраце хиннача Парижерча балхлошцеи гIулакхерча нахацеи партей, профсоюзий, общественни организацей викалаши Iилмани искусствони болхлойи бар. Халкъаца цхьана дIаболхар компартен ЦК-н секретарь Жак Дюкло а партен Политбюрон членаш Казакова, Вермерш, Гюйо, Фажон, Французски социалистически партен генеральни секретара заместитель Пьер Коммэн, социалистий парламентски группан председатель Дейсон, кхыча мехкашцарча гIулакхий министр хинна социалист Пино, парламента членаш — социалисташ Депре а Савари а, информацен министр социалист Газье, министрий совета председателаш хинна бола — Мендес-Франс, Эдуард Даладье, Рамадье, ЮДСР яхача партен председатель Миттеран, МРП яхача партегара парлементе депутаташ бола Кайе а г-жа Лефевр а, сага бокъо яхача Лиган председатель Даниэль Мейер, атомни энерген гIулакхий лакхехьара комиссар Франсис Перрэн, профсоюзни объединений хьалхле лелаераш Бенца, Фрашон, Буладу, Тексье, лакхехьарча дешара заведенешкара хьехархой, профессораш Сорбоннаш кхыбола Францен гIорбаьннабола деятелаш.

Къаман площадера Республикан площаде кхаччалца болхача демонстрантех хадданза хьаетталора болхлойи студентийи делегацеш. Столицерча дуккхача предприятешкарча болхлоша демонстраце бахара духьа шоай болх соцабир.

«Марсельезии» «Интернационали» яха иллеш а доахаш, «Моаршал хилда республикана» «Моршал хилда халкъа фронта» «Моаршал хилда цхьабарт хилара» яха лозунгаш а кхайкадеш болхар столицан улицашка гIолла дIаухаш хинна демонстранташ. Парижерча бахархоша цIеной корашкара, балконаш тIара демонстранташка моаршал телар, тIоараш деттар, демонстранташа доахаш хиннача «Морсельезии» «Интернационали» яхача иллей оаз аййора.

Парижски радиос беча хоамах республика лораяра тIехьа Париже хинна, сайрийна ийслагIчох ахдаьлча чакхъяьнна демонстраци цхьабартболаши «демонстрацен бокъонца бола низ хьагойташи» хиннай.

Парижски радиос беча хоамах республика лораяра тIехьа митингаши демонстрацеши, хиннай Францен кхыча йоккхача городашка а, къаьстта Нантеи Рейнеи яхача городашка.

Французски компарти — республикански правительство вIашагIтохаргахьа я

ПАРИЖ, 28 май. (ТАСС). Тахан, Французски коммунистически партен парламентски группан председатела Жак Дюклос, республикански партей парлементски группай хьалхале лелаерашка аьннад, Национальни собранен республикански оагIонгахьа хургйола конституционни правительство вIашагIтохаргйола юкъара кандидат къоаставе гулдала деза аьнна. Жак Дюклос аьннад, республикански партей баьччай совещани 28-ча мае моттигерча хана 15 сахьат даьлча национальни собране хила езилга.

МРП Партен заявлени

ПАРИЖ, 29 май. (ТАСС). Франс Прес яхача агентствос беча хоамах «Халкъа-республикански бolaма» партес (МРП) селхан хьахайтад, инарал де Голль премьер-министра посте вахийтар хьаллацарна Пфлимлена партега даьд яха кхайкрал бакъ ца хилар.

Францен общественни организацейи тIема резервистийи кхайкарал

ПАРИЖ. (ТАСС). Инарал Петига хьалхле йолча республикан запасе болча эпсарий къаман федерацеси капитан Гэ керте волча запасе болча унтер-эпсарий федерацеси берригача Францен тIемахошка кхайкарал даьд. Цу тIа яздаьд: «ХIанз денз дIа хIара тIемахочун жоп дала дезаргда Францен гIулакхах. Укх кегаенна латтача хана хIара эпсар, унтер-эпсар, салте из резерве вале а эскаре вале а декхарийла ва мелла доккхий хабараш мятежникаша дувце а царна тIехьа ца вала.

Говзалца хьаяь американски спутник урагIъяхийта гIертарах аьттув ца балар

НЬЮ-ЙОРК, 28 мае. (ТАСС). Юнайтед пресс интернейшил яхача агентствос беча хоамах кхоана 28 май да яхаш тховсара диаметр 50 сантиметр а дозал 10 килограмм гаргга а долаш говзалца хьаяь Лаьттан спутник урагIъяхийта енна хиннай США-н форда-тIема флот «Авангард» яхача кхо лагIа долча ракета новкъосталца. Из урагIхийца массехк сахьат даьнначул тIехьагIа къаман Iилмай академес кепайоазонца заявлени араьяккхай, спутник, шийна беннача наькъа нокъзара а иккха, арбите ца йоалаш йисарах хоамбеш.

Дунен мехкашта юкъера геофизически шу чакхдаккхарна йолча комитетерча говзалца хьаеча спутникашта йолча инженерий группана хьалхле лелаеча Ричард Партерс, из заявлени Iо а йийша, спутник Атлантически океана чу ежай аьнна хеташ хилар хьакхайкадир.

Лора беседа

Дизентереях

Алсбик, Миша, Борис чIоагIа доттагIал долаш бар. 7-ча классе цхьана дешаш бар уж. Дика дешаш, кхычарна хьокхаме, дика пионераш бар уж. Физкультура, къаьстта футбол, дукха езар царна. Цхьабакъда цхьа харцахьа хIама доаллар царех: хIама даале хьалха кулгаш дулаш бацар уж. Из бахьан долаш, поликлинике болх беш хинна Алсбика нана барт бетташ хулар царга.

Цкъа лазар а хинна, больнице бихьар уж, цига кхаьннега а чехка дола бактериальни дизентери да, аьлар. ЧIоагIа лазар деш, йIовхал йолаш лазар дар из, Iеттаде дог а доагIаш, цIий увш дола чен а долаш.

Цкъа, шоаш дикагIа хиннача хана, лората дийхар цар, дизентерех саг цамогаш мишта хул дувца.

Лоро дийцар: дизентери дIа-юха доала, бактереша хьоадеш дола лазар да, яхаш.

Бактереш я — микроскопаца мара бIарга ца гуш йола садоахка зIамига хIамаш. Дизентерен бактереш тайптайпара хул, чена хулача лазарий дIайхача ун бактерей группаца лерхIаш я уж. Яха низ болаш я уж бактереш: лаьтта 62 дийнахьа ях уж, хила 92 дийнахьа, ил яхача лоабатала — 244 дийнахьа, ялата тIа — 21 дийнахьа, овощаш тIа, баьца комараш тIа сомаш тIа — цхьан денгара 7 денга кхаччалца ях уж.

Из лазар хьадоал дизентерех цамогаш болча нахагара. БIаьсти-ахкан хана къаьстта чIоагIа дIа-юха доал из, ца а юлаш юача овощашка, баьца комарашка, сомашка гIолла, хIаьта иштта бIехача моттигашка а хувшаш, тIаккха дуача хIаманна тIахувшача мозашка гIолла а. ДIакъовланза латтача кхачанна тIа а хайше, цу кхачан тIа дизентерен микробаш ют цар. Цудухьа, нувхаш дIакхувсача, кхыча бIехача моттигашка гуллуш а цига дебаш а дола мозий доаде деза дизентерийни растворацa. Дизентерех цамогаш хиннача саго хIама юача пхьегIашка хIама йиача, цунца цхьана Iовужаш хилча, дизентерех цамогаш долча беращца ловзаш долча берашта, и. кх. гIулакхашца а хьадоал из лазар.

Ше хьаккхийтта массехк сахьат е массехк ди даьлча гучадоал из. Температура 38°—39° лакхлуш, чIоагIа корта лазаш, Iеттаде дог доагIаш, Iеттадеш, цIий увш а ца увш а чен хулаш долалу из. Иштта латташ 4—7 ди доаккх цо.

Цхьабакъда, дизентери дукхагIа долча хьале цу лакхехьа дийцачул аттагIа хул. МоллагIча тайпара хуле а, дизентери чен доацаш хилац. Иштта атта дизентери хилча, саго из башха теркал ца деш, цудухьа лорага ца водаш моттигаш дукха нийслу. ХIаьта лазар дIа а ца доалаш, юкъ-юкъе гуча а дувлаш, даха дIаьхлу, саг доккхача Iазапе оттаву, цкъаза сага валар а хул цох. Цул совгIа из тайпа лазар долча наха дIа-юха доаржаду дизентери. Дизентерех цамогаш вола саг шийна дарба дайта а из наха юкъе дIа-юха ца доаржаде а лорашка ваха веза.

ДукхагIа долча даькъе дизентерех цамогаш хул бIеха лела нах. Шоаш чудахача цIеношка, коашкарча нувхаш кхувсача моттигашка гуллу мозий доаде деза дизентерийни раствораца. ДегIа тIа, цIагIа, коа цIена хила деза, хIама дуаш хьалха кулгаш дила деза, овощаш, баьца комараш, сомаш дика била мара баа мегаргбац.

Лора даьча къамаьло чIоагIа хьехам белар кхаь доттагIчоа Алсбика, Мишина, Бориса. Больницера арабаьлча цIеналелаш, цIена лелара тIехьа лоаттабеча къовсаме дика дакъа лоацаш, цIагIа, коа, улица тIа цIена хиларах боалача пайдах нах дIакхетабе медицински болхлоша беча балха новкъостал деш бераш хилар царех.

С. В. ЯДВЕССКИЙ,
№ 1 йолча поликлиникан лор.

Редактора
зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккхача зале **«Майра салте Швейк».** Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10 сахьат даьлча.

№ 1 йолча зIамигача зале **«Майра салте Швейк».** Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9 сахьат даьлча.

№ 2 йолча зIамигача зале **«Ватерлоон тIий».** Долалу: 9.30, 1.30, 5.30, 9.30 сахьати миноти даьлча. **«Отелло»** долалу 11.30, 3.30, 7.30 сахьати миноти даьлча.

№ 3 йолча зIамигача зале **«Форд кхайк».** Долалу: 9.15, 1.15, 5.15, 9.15 сахьати миноти даьлча, **«Ляна»** долалу 11.15, 3.15, 7.15 сахьати миноти даьлча.

2-ча июне денз ерригача залашка хургда **«Дега дагадоагIар»** яха керда художественни фильм.

«Родина» яхача кинотеатре

«Майра салте Швейк». Долалу 11, 1, 3, 5, 7, 9 сахьат даьлча.

Ахкан кинотеатре. «Майра салте Швейк». Долалу сайрийна 8 и 10 сахьат даьлча.

С. М. КИРОВА цIерагIарча
КУЛЬТУРАНИ САЛАIАРЕИ ПАРКЕ

1-ча июне хургья бераш лорадара денна хетаяь йола торжественни заседани.
Заседани йистеяьнначул тIехьагIа концерт хургда.
Парке дIачугIолга мах боацаш да.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ01270. Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 3208.